Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...ний 1921 оной ...21-hээ гарана | № 236 (14256) | 1973 оной октябрийн 6, суббото | Сэн 2 мүнгэн

...ҮРҮҮ АЖАХЫНУУД ТАРЯАГАА ХУРЯАЖА ДҮҮРГЭБЭ
ГЭЭГДЭГШЭД ШАМДЫТ!

...АБШАГАЙ ...ЖАЛААРАА ...ҮҮРХАНА

...Ленинэй нэрэмжэтэ ... залуушуул олон. ... комсомолшууд, 70-аад ... бэшэ залуушуул бии. ... hайнаар эмхидхэжэ ..., манай организаци ... хэжэ шадаха.

... колховнай ниитын ... тэжээл бэлэдхэлгэеэ ...атайгаар дүүргэжэ, ... хуряалгада гол анхарал ... хандуулагданхай. Энэ ...иин эхилхын урдахана ...олой комитет суглар... комсомол-залуушуулай ...уудые эмхидхэхэ тухай ... зүбшөө hэн. Тиигэжэ ...ол-залуушуулай 10 ... тарялан дээрэ ... үедэ ябана.

...эндэ хүдэлхэ хүнүүдэ ...най ехэ нарин нягт... ...алэжэ, тус бүхэнтэйнь ...эһэн, социалис уялгаяа ...инь туһалһан байха. ... 20 гаран комсомол... болон залуушуул ком... ...ута хүдэлхэ болоо, ...атай ажаллахабди гэжэ ...аһэн юм.

...ной тоог дээрэ, ороо... ...эхэ машинануудта ма... комсомолшууд болон за... ... мүн лэ олоороо .... Жэшээлхэдэ, шо... ... Константин Ковалёв, ...й Сластин, Николай ... болон бусад үдэрэйн... нормо ходоо үлүүлэн ...лэг. Шофёрнуудай хэды... габшагай хүдэлөө haa. ...шууд дутана. Комбай... ... бункернуудынь дүүрэ... ... хахад час хүрэтэр ... баатай болоно.

...у комбайнернууд соошоо ... Кушнарёв, Дмитрий Со... ... гэгшэд илангаяа ил...

...ээнь, Иван Кушнарев ... дүүргээд, түрэл ... механизатораар ...жа эхилээ hэн. hүүл... ...эргэй уялгата албанда ..., Номгон далай дээрэ ...ор ябаһан байха. Ар... ... табигдахадаа, тэрэ трак... ... дахин hуугаа. Энэ жэ... ...барай тарилгын дүн... Иван аймаг соогоо гурба... ...ури эзэлжэ, ВЛКСМ-эй ... дипломоор, үнэтэ ... шагнагдаа бэлэй.

... Кушнарев түрүүшын... ... комбайнда хүдэлнэ. ...охон жэлдэ хүдэлһэн ... нүхэдөө холо буляад ... Энэнь юун дээрэһээ үн...? Нэгэдэхеэр, Иван ... штурвалщик Павел ...рёвтой таряа хуряалга... ...хын урда комбайнаа ... hайнаар заһабарилһан, бэлдэһэн байгаа: хоёрдохёор, ажалай үедэ заахан лэ заһарай гарахада, тэдэ хоёр комбайнаа шалгадаг, тоһододог, тиимэһээ тэрэнь эбдэрхэ гэжэ байхагүй; гурбадахяар, ажалайнгаа эмхидхэл тухай Иван Павел хоёр ходо хэлсэжэ, хэн хэниинь юу хэхэ байһанаа hайн мэдэнэ. Тиимэһээ ажалынь тордиһогүйгөөр ябана.

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүд табан үдэр бүхэнэй hүүлдэ гаргагдажа байдаг. Энэ талаар харахада, Кушнаревой агрегат ходоо түрүү зэргэдэ гарадаг байна. Мүнөөшье түрүүлжэ ябаһаар.

Мүн залуу комбайнер, комсорлец Дмитрий Солодухин hайнаар ажаллана. Энэ нүхэрнай таряа унагаалгада ябалсана. Тэрэ Иван Кушнарёвтой сэрэгэй албанда ябаа, hүүлдэнь механизатораар хүдэлөө. Дмитрий гурбадахи жэлээ комбайн жолоодоно. Мүнөө үедэ 268 гектарай таряа унагаагаад байна.

Тиихэдэ Иван Кондрашинай, Виктор Андреевэй, Александр Муркинай агрегадууд яһала урагшатай хүдэлнэ. Жэшээлхэдэ, Иванай агрегат 73 гектарта унагаагдаһан шэниисэ суглуулхадаа, 900 шахуу центнер ороохо сохиһон байха юм. Эдэ мэтын жэшээнүүд олон.

hүүлэй хэдэн үдэрнүүдтэ хүйтэрбэшье бороо, саһагүй байгаа. Иимэ сагта шангаар хүдэлжэ ороохоёо абаагүй haa, хэзээ абахабши? Тиимэһээ манай комсомолшууд болон залуушуул ехэл габшагайгаар ажаллана гээшэ. Тэдэнэр колхоздомнай хүдэлжэ байһан комбайнернуудай хахадынь шахуу болоно.

Энэ шухала үедэ соёлшод, агитатор, политинформаторнуудай хүдэлмэри тон хэрэгтэй, туһатайшье байна гээшэ. Тиимэһээ комсомолшууд энэ хүдэлмэридэ мүн лэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Энээнһээ хойшо бороо, саһагүй байгаа haaнь, арбаад хоног соо таряа хуряалгаяа дүүргэхэбди. hүүлэй дүнгүүдэй гаргагдаад байхада, комсомолшууд болон залуушуулай оруулһан хубита тодорон элирнэ бэзэ. Мүнөө үеын байдалаар харахада, хубитань яһала горитой гэжэ hанагдана.

Н. КОВАЛЕВ,
Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комсомолой комитедэй секретарь.
Улаан-Үдын аймаг.

Надейно тосхонһоо тиимэшье холо бэшэхэнэ хартаабха малтадаг түхеэрэлгэ хойноо шагтагалһан «Белорусь» түхэлэй хоёр тракторай хүдэлжэ ябахыень обёорхот. Байгша ондо «Искра» колхоз хартаабхын баян ургаса хуряажа ябана. Алинтада таригдаһан ургасань илангаяа hайн. Звеногой гэшүүд эндэһээ 7600 центнер хартаабха хуряажа абаа гэхэ гү, али гектар бүриһөө 200 центнер суглуулба. Энэ харюусалгатай ажалда хүдэлжэ байһан трактористнууд П. Трифонов, М. Антонов, С. Зайцев, М. Гаврилов, хартаабха хуряадаг комбайнда хүдэлдэг машинистнүүд П. Трифонов, Ф. Зайцев гэгшэд үдэр бүриингөө даабарине 110—120 процент дүүргэнэ.

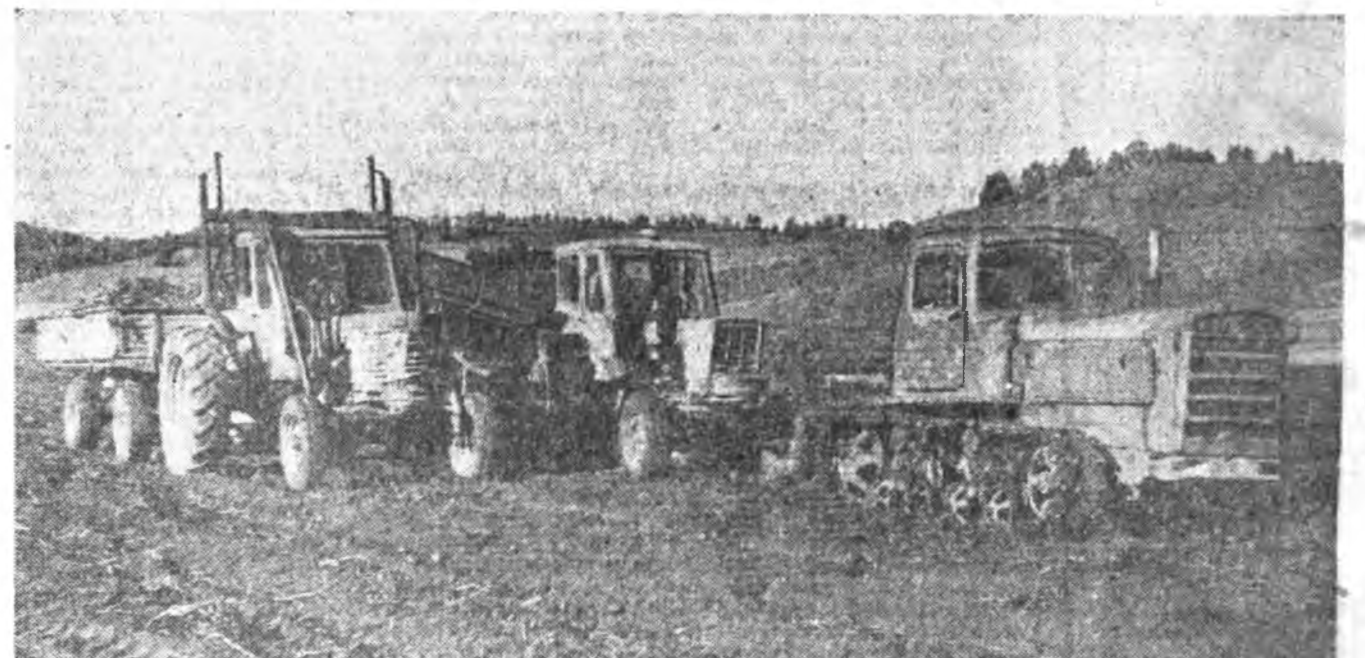
Октябриин Революциин орденто Петр Васильевич Трифонов хартаабха ургуулагшадай звеное табадахи жэлээ хүтэлбэрилнэ. Энэ нүхэрнай мүнөө үедэ трактор жолоодоно.

Хартаабха хуряалгада Надейно тосхоной hургуулиин үхибүүд, ГПТУ-15, ГПТУ-7-до hурадаг hурагшад эдэбхитэйгээр хабаадана. Нютагай комсомолшууд М. Трифонова, Л. Чебунина, М. Дмитриев гэгшэд оролдосотойгоор ажаллана.

Колхозой хартаабха ургуулагшад мүнөө үедэ 280 гектарай ургаса хуряаба. Ойрын хоёр гурбан үдэрэй туршада энэ ажалаа дүүргэхээр тэдэнэр хараална.

А. ПОСТРИГАНЬ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын «Искра» колхозой хартаабхашадай звеное даагша П. В. Трифонов. 2. В. Зайцевай даадаг агрегат ажалдаа. 3. Хартаабха хуряадаг комбайнай машинист Ф. Зайцев.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ТАРЯАГАА ХУРЯАЖА ДҮҮРГЭЭ

Хаа хаанагүй таряанай ургасын нэгэ жэгдэ hайнаар эдеэшээгүй, эхэнхиинь нэя болотор ногоон зандаа байһан дээрэһээнь, мүн август, сентябрь соо ходо хура бороо орожо haaтуулһан дээрэһээнь таряа хуряалга аймагай ажахынуудта зарим тэды гэдэргэ татагдаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ Бэшүүрэй аймагай колхоз, совхозуудай тарялан дээрэ эршэтэй шанга хүдэлмэри бурьялна. Механизаторнууд таряагаа шадаа haa, түргэнөөр хуряажа дүүргэхэ гэжэ үдэр hүниие илгангүй хүдэлнэ.

Тиигэжэ аймаг соогоо эгээн түрүүлэн «Победа» колхозой хоёрдохи тракторно-таряан ажалай бригадынхид (бригадирынь И. Хлызов) шэниисын ургасые хуряажа дүүргэбэ. Бүхыдөө эндэ хүдэлмэриин 15 үдэр соо 800 гаран гектар шэниисэ амяарлан хадагдажа, хуряагдажа абтаа. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 13—14 центнер ороохон хуряагдаа. Мүнөө энэ бригада ойрын үдэрнүүдтэ обёосой ургаса хуряажа дүүргэхын түлэ hүүлшын гектарнуудай ургасын баал суглуулжа байна. Ажахын нүгөөдэ бригада (бригадирынь П. Илюснин) баһал таряагаа хуряажа дүүргэхэ дүтэлүүлбэ.

Ургаса хуряалгын түрүүшын үдэрһөө залуу комбайнёрнууд эдир наһанай, еһотойл комсомолой эршэ зориг харуулан хүдэлнэ, дүй дүршэл ехэтэй механизаторнуудтай ана-мана мүрысэнэ. Комсомол хүбүүн Василин Фалилеевэй агрегат 3.500 центнер таряа сохижо, урид абаһан социалис уялгала дүүргэбэ. Колхозой бүхы комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ коммунист Виктор Архипов эрхимлэжэ, бүхыдөө 3.750 центнер ороохо сохёо. Тэрэшэлэн комбайнернууд Владимир ба Абрам Фалилеевтэн баһал 3.400 центнер таряа хуряажа абанхай.

Ажахыдаа мүрысөөндэ шалгарһан комбайнернуудай хүндэлэлдэ полевой стан дээрэ ажалай алдар солын туг үргэгдэдэг, комбайнуудайнь бункер дээрэ сохиһон 1.000 центнер бүхэнэйнь түлөө алтан одон зурагдадаг.

Таряанай тоогууд дээрэ шэнэ ургасын ороохо сэбэрлэхэ, хатааха, үрэһэ хүрэнгэдэ хааха хүдэлмэри баһал эршэмтэйгээр ябуулагдана. Сохигдоһон таряанай hолоомо суглуулагдажа, адууһа малай гүүртэ, фермэнүүдтэ зөөгдэжэ hүрилэгдэнэ.

Е. УТЕНКОВ.

ЧИЛИИН ПАТРИОДУУДТА—ЭРХЭ СҮЛӨӨ!

Республикымнай ажалшад Чилиин сэрэгэй хархис этэгээдүүдэй хорото ябуулгые зэбүүрхэн буруушаана

УЛААН-ҮДЭ. Тойроод абяа шэ... угы. Ленинэй орденто локо... ...-вагон заһабарилгын заводой ... мянган хүдэлмэришэд сугла..., ганса хүндэл, дуугай зогсо... Тэдэнэй шэг шарай шэрүү... «Чилиин арадта — эрхэ сү...», «Совет арад Чилиин арад... хамта!», «Луис Корвалание ...лөөлхэ!» гэһэн уряа плакадуу... барипан хүдэлмэришэд бүлэг ...рөөрөө ерэжэл байна. Үдэрэй ... 30 минутада, Чилиин арадтай ...лаа нэгэдэн, талархалгын ми... ... нээгдэжэ, Чилидэхи сэрэгэй ...ын хорото муухай ябуулга... ... эрид шангаар буруушаа... ...һанаа ЛВРЗ-гэй хүдэлмэри... ... мэдүүлбэ.

— Чилиин хуулита правитель... ... контрреволюционернүүдэй ...һан ябадал, президент Сальвадор Альендые, бусад түрүү бо... ... гүрэнэй ажал ябуулагшадые алаһан ушар бидэнэй зүрхэ сэдьхэлые ехээр доһолгоо. Советскэ правительствын мэдүүлгые hайшаан дэмжэнэбди. Сэрэгэй хунтын хорото аашануудые, хуули буса ябуулгануудые болюулха гэһэн эрилтэ табинабди, — гэжэ тус заводой парткомой секретарь В. А. Уланов мэдүүлбэ.

Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Борис Захарович Поздеев хүдэлмэришэдэй урда гаража:

— Сэрэгэй хунта Чилиин патриодуудые түрмэдэ хаана. Эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэдэг эрэлхэг зоригто хүбүүд, басагадые немец фашистнар нигэжэл түрмын оёорто зобоодог hэн. Мүнөө манай орон дотор хаа хаанагүй митингнүүд үнгэргэгдэжэ, хэдэн миллион зон Чилиин патриодуудые дэмжэжэ байһанаа мэдүүлнэ, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.

— Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корвалание сэрэгэй хунта түрмэдэ хааба. Гүрэнэй, партиин элитэ ехэ ажал ябуулагшын ами наһан аюулда ороод байна. Манай Совет арад Луис Корвалание саг дары сүлөөлхэ гэһэн эрилтэ табина. Бидэшье энэ эрилтые дэмжэнэбди, — гэжэ ЛВРЗ-гэй вагон заһабарилгын цехэй слесарьнүүдэй бригадир, коммунис ажалай ударник Т. Л. Очиров хэлэнэ.

Чилиин газар дээрэ шуһан адхарна. Сэрэгэй хунта оло мянган патриодуудые түрмэдэ хаагаад, зэрлиг муухайгаар зобоодана. Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корваланай ами наһан аюулда ороод байна. Энэ бузар муухай ябуулгануудайнгаа түлөө хархис этэгээдүүд харюусахал байха, — гэжэ шэрэм шудхалгын цехэй ахалагша технолог И. И. Шкурко хэлэнэ.

Митинг дээрэ тусгаар резолюци абтажа, локомотив-вагон заһабарилгын заводой оло мянган хүдэлмэришэд Чилиин арадтай hаналаа нэгэн, арад түмэнэй үнэн зүб хэрэгэй илаха байһанда бата этигэлтэйгээр мэдүүлбэд.

К. ЖАМЬЯНОВ

* * *

ГУСИНООЗЕРСК. Галуута-Нуурай шахтада олон хүнэй хабаадалгатай митинг болобо. Энэ митинг дээрэ үгэ хэлэһэн шахтын электрослесарь В. Н. Шилков, инженер Е. Д. Бильдуев, горно мастер Ю. П. Орешников, хүдэлмэришэн М. Шакирзанов, шахтын директор Г. П. Посохов Чилидэ болоно байһан үйлэ хэрэгүүд тухай тогтохо зуураа, сэрэгэй хунтын харша муухай аашые шоо шобтоужэ байһанаа мэдүүлбэ. Тэдэнэй Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корваланай ами наһые хорлохо хүсэлэнтэй байһыень эрид шууд буруушаажа, тэрэниие хаалтаһаа дары табиха эрилтэ табиба.

Митингдэ хабаадагшад сэрэгэй хунтын бузар муухай ябуулгые буруушааһан, урбалтада эсэргүү Чилиин ажалшадай тэмсэлые hайшааһан удхатай резолюци абаһан байна. Эндэ сугларагшад энэ орондо сэрэгэй урбалта болоһонтой, Луис Корвалание хаагаад байһан ушартай дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай толилһон Мэдүүлгые үнэн зүрхэнһөө дэмжэбэ. Сэрэгэй хунтын шуһата хюдалга дары болюулха эрилтэ тэрэ резолюци дотор мүн лэ табигдаба.

П. МЕДВЕДЕВ,
шулуу нүүрһэнэй предприятинуудай парткомой секретарь

ШЭНЭ МЭДЭЭНҮҮД

ЛИПЕЦКЭ ОБЛАСТИИН ТАРЯАШАДАЙ ИЛАЛТА

ЛИПЕЦКЭ ОБЛАСТИИН хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, ороохо таряа ба бусад продуктнуудые бүри ехээр ургуулжа абаха, бэлэдхэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсон, ороохото ургамалнуудай баян ургаса абажа, тэдэниие гүрэндэ худалдаха уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Колхоз, совхозууд 930 мянган тонно гэхэ гү, али арадай ажахын түсэбөөр хараалагдаһанhaa hуралгүй ехэ таряа тушаалгын пунктнуудта эльгээһэн байна.

Иимэ ехэ ороохо таряа гүрэндэ түрүүшынхеэ худалдаба. Таряа гүрэндэ тушаалга үргэлжэлһөөр.

Промышленна предприятинуудай, транспортна эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад ургасаяа хуряалгадань колхоз, совхозуудай ажалшадта ехэ туһа хүргөө.

Сагай уларилай таарамжагүй багаашье haaнь, саахарай свекло, хартаабха, овощ, наран сэсэг хуряаха хүдэлмэреэ түгэсхэхын, таряан ба мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ дүүргэхын тула эндэхи ажалшад шармайн оролдожо байнхай.

(ТАСС).

ТЭЖЭЭЛ БЭЛДЭЛГЭ ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Колхоз, совхозууд тэжээл бэлдэжэ үргэлжэлһөөр.

СССР-эй Центральна статистическэ управлениин баримтануудай ёһоор, октябриин 1-нэй байдалаар оронноймнай колхоз, совхозуудта 51,3 миллион тонно үбһэн бэлдэгдээд байна. Энэмнай түсэбэй табанай дүрбэн хубиhaa үлүү юм. Үнгэрһэн долоон хоногой турша соо үбһэ тэжээл 835 мянган тонноор нэмээгдээ. Бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхын тула ажахынууд бүхы арга боломжоёо хэрэглэхые оролдоно.

Силос дараха кукуруза хуряалга үргэлжэлһөөр. 146 миллион тонно шэмэтэ тэжээл силос болгогдон дарагдаа. Энэнь нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо, нилээд ехэ. Саахарай свеклын эшэ силос даралгада хэрэглэгдэнэ. Байгша ондо энэ ургамал тариха талмай үргэдхэгдэһэн байгаа.

Ногооной гурил бэлдэлгэ үргэн далайсатайгаар хэгдэжэ байна. 2,3 миллион тонно гэхэ гү, али хараалагдаһан түсэбэй арбанай юһэн хубиhaa үлүүнь бэлдэгдэв.

Тэжээлэй түмһэн, бахчева ургамалнууд хуряагдажа байна. 6,6 миллион тонно тэжээлэй түмһэн, бахчева ургамалнууд хуряагдаа. Энэнь түсэбэй 14 процент болоно. 73,5 миллион тонно hолоомон, мэхиинэ, мүн бусад бүдүүн тэжээл бэлдэгдээ. Витамин ба микрободосуудтай холёод, үбэлэй сагта эдэниие үхэр малда үгэхэдэ таарамжатай hайн.

(ТАСС).

АРАДАЙ ПАЛАТЫН ЗАСЕДАНИ

БЕРЛИН. (ТАСС). Германиин Демократическа Республикын Арадай палата СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Вилли Штофые ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ болгожо нэгэн hаналтайгаар hунгаба.

Арадай палата СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Хорст Зиндерманиие ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын тушаалда нэгэн hаналтайгаар hунгаа.

ГДР-эй ГҮРЭНЭЙ СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

БЕРЛИН. (ТАСС). СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Штоф Гүрэнэй Соведэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, СЕПГ-гэй VIII съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула засагай энэ зургаанай саашадаа хэхэ хүдэлмэри тухай мэдээсэбэ. СЕПГ-гэй тодорхойлон хараалһан, Советскэ Союзтай, социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудтай зүбшэлһэн ГДР-эй гадаадын социалис политикые бэелүүлгэ — Гүрэнэй Соведэй эрхилхэ ажал ябуулга болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ. ГДР-эй арга боломжонуудай улам үргэдэжэ байһантай дашарамдуулан, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө СССР-эй, мүн аха дүү бусад оронуудай тэмсэлдэ хубитаяа эдэбхитэйгээр оруулха гээшэ Гүрэнэй Соведэй гол шухала зорилго болоно гэбэ.

Социалис гүрэнэй засагые саг үргэлжэ бэхижүүлхэ социалис демократи хүгжөөхэ, хүтэлбэрилгэ ба түсэблэлгэдэ ажалшадые үргэнөөр хабаадуулха, хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулхын тула эдэнэй харилсаа холбоотойгоор ажаллалга — манай бүхы амжалтануудай эшэ үндэһэн болоно гээд ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ тэмдэглээ.

ЧИЛИДЭХИ ХАНИНАР, ТААНАДТАЙ ХАМТАБДИ!

Чилиин хархис этэгээдүүдэй хорото аашануудые зогсоохо, хашаха харшалха ябадал болюулгаха эрилтэ совет хүнүүд бүхы орон доторнай боложо байһан митингнүүд дээрэ табина.

«Луис Корвалание сүлөөлүүлхэ!», «Чилиин патриодуудые хардаха мүрдэхэ ябадал зогсоохо!», «Сэрэгэй хунтада хараал шэнгэг!» — гэһэн уряа доро Москвадахи Карповай нэрэмжэтэ химико-фармацевтическэ заводой ажалшад Чилиин арадай тэмсэлые дэмжэлгын митинг эмхидхээ.

Чилидэхи сэрэгэй урбалта, хорото муухай аашанууд манай коллективэй сэдьхэл доһолгоо, — гэжэ заводой аппаратчица Н. Ф. Гуреева хэлэбэ. Мүнөө Чилиин газар дээрэ үнэн сэхэ хүбүүд, басагадайнь шуһан, хүдэлмэришэд ба таряашадай, хэдэн мянгаад патриодуудай шуһан адхаржа байна. Чилиин арадые зэрлиг муухайтаар алажа хюдажа байһан хархис этэгээдүүдэй хорото аашые буруушаанабди!

Арадай нэгэдэлэй правительствын тала баригшадые угы хэхээр hэдэһэн Чилиин сэрэгэйхидэй зэрлиг муухай ябуулгануудые үгэ хэлэгшэд эрид буруушаана.

СТАВРОПОЛЬ. Сэрэгэй хунтын хорото муухай ябуулгануудта эсэргүү, Чилиин ажалшан арадые хамгаалха эрилтэ табиһан олоной хабаадалгатай митингнүүд Ставропольдо — Чилиин Темуко городтой анда хотодо боложо үргэлжэлһөөр. Хархис этэгээдүүдэй хорото аашануудые буруушаажа байһан тухайдаа митингдэ хабаадагшад мэдүүлнэ.

КИШИНЕВ. Олоной хабаадалгатай митинг эндэхи Котовскиин нэрэмжэтэ насосой заводто болобо.

Митингдэ хабаадагшад сэрэгэй хунтын гэмтэ ябуулгануудые буруушаажа, хархис хүсэнүүдтэ ба фашизмда эсэргүүсэгшэ Чилиин ажалшадай үнэн зүб тэмсэлые нэгэ hаналтайгаар дэмжэжэ байһан тухайгаа мэдүүлһэн тогтоол гаргана. Энэ орондохи сэрэгэй урбалта тухай, Л. Корвалание барижа хааһан тушаа КПСС-эй ЦК-гай мэдүүлгые эдэнэр hайшаан дэмжэбэ.

* * *

Чилиин арадтай hаналаа нэгэдэн дэмжэлгын митингнүүд Грузиин предприятинуудта, hургуулинуудта, колхоз, совхозуудта, Ригэдэхи худалдаа наймаанай портын причалнуудта тогтоод байһан совет суднануудта дээрэ, Алас-Дурнын далайн пароходстводо боложо үргэлжэлһөөр.

(ТАСС-ай корр.)

ПАРТИЙНА БИЛЕТ УЯЛГАЛНА

АЖАЛ ХЭРЭГЭЭРЭЭ ХАРЮУЛХАБДИ

ХҮДЭЛМЭРИИН халааһай һүүлээр гарагай зургаан бүхэндэ заводой парткомдо ходол хүн олоороо суглардаг юм. Мүнөөдэршье предприятиин заһабарин, электро, шудхалгын цехүүдэй бүлэг коммунистнууд ерэнхэй: партийна шэнэ биледээ абахаяа хүлеэжэ ядашанхай.

Парткомой коридор соо суглараашад өөһэд хоорондоо үгэ хүүр андалдан, зугаатай хүхюунүүд. Зарим нэгэ залуу наһатаниинь зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэһэн янзатай, һуухашье хүсэлэнгынь үгы хаш. Иишэ тиншээ ябуултана, дээрэ дээрэһээнь тамхяа татаха дураниинь хүрэнэ. Харин тиихэдэ үбгэд ехэл номгон, даруу янзаар лаб һуушанхай, хөөрэлдөө дэлгэнэ.

Эдэ цехүүдэй коллективүүдэй ажал хэрэгһээ бэшэнэйнь байдал ехэл дулдыдадаг янзатай. Һайнааршье булта хүдэлдэг хаш. Теэд алинайншье амжалта коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар туйлагдана ха юм. Эндэ уригдаһан коммунист бүхэн дааһан хэрэгээ һайнаар бүтээхэ, агууехэ Ленин багшын гүн сурталда хэзээдэ үнэн сэхэ байһанаа мэдүүлхэ зоригжол түгэс.

Эндэ элдэб наһанай, элдэб үе сагта партида ороһон хүнүүд сугларанхай. С. А. Бутузов 1927 ондо Коммунис партиин зэргэдэ жагсаһан намтартай. Парткомой гэшүүн. Предприятиин коммунистнууд энэ хүниие нэгэнтэ бэшэ парткомой гэшүүнээр һунгаа юм. Заводой һууриин табигдаха сагһаа хойшо гэхээр эндэ хүдэлһэн энэ урданай коммунист Сергей Александрович предприятиингаа главна механигаар томилогдоһонһоо хойшо нилээд үнихэн болоо.

Г. Х. Дарханов энэ заводто 1939 онһоо таһалгаряагүй ажаллажа байдаг. Коммунист Г. И. Симбирцев бэрхэшье, хүндэтэйшье болоһон мэргэжэлтэ, хэдэн дахин Улаан-Үдын городской Соведэй депутадаар һунгагдаһан намтартай. Нүхэдэйнгөө иимэ ехэ этигэл найдабарида хүртэхэ гээшэ хүгдэ ямбатай байһанайнь гэршэ болоно.

— Би мүнөө дүрбэдэхеэ партийна документээ һэлгэжэ, шэнэ билет гартаа бариба гээшэб. Үшөө 1933 ондо партиин зэргые сэбэрлэлгын үедэ шанга шалгалта дабажа гарагдаа һэн. Мүнөө энэ минии гартаа баряад байһан Ленин багшын дүрэ зурагтай, улаан гадартай дэбтэрхэн үе наһанаймни һүлдэ гээшэл даа. Энээнһээ үнэтэй юумэн одоо намда байхагүй. Саашадаа мэргэжэл шадабаряа, ухаан бодолоо улам баяжуулха, урданайхиһаа үлүү һайнаар хүдэлхые энэ дэбтэрхэн намайе уялгална, — гэжэ партиин ветерануудай нэгэн, компрессорэй машинист Е. А. Чагиров мэдүүлбэ.

— Заводой барилгын һая эхилжэ байха үедэ оройдоол 5 коммунистнууд эндэ хүдэлэгшэ бэлэйбди. Мүнөө бидэ ямар ехэ хүсэн болошоо гээшэбибди! Саашадаа манай зэргын бүри ургаха, бэхижэхэ байһандань, манай партийна организациин гэшүүн бүхэнэй ленинскэ партиин үндэр нэрэ зэргые дээрэ үргэжэ, солоёо дуудуулан ябаха байһандань гүнзэгыгөөр этигэнэб, — гэжэ цехэй ахалагша мастер Г. С. Серебрянский гүн сэдьхэлэй үнэн сэхэ үгэ хэлээд, партийна шэнэ билет парткомой секретариин гарһаа абана.

Иигээд лэ эндэ сугларһан коммунистнууд хойно хойноһоо һубарилдан, парткомой секретариин гарһаа партийна шэнэ биледэ абана.

— Бидэ залуу, мүн дунда наһанай коммунистнууд энэ ушар ёһололдо бэеэ нилээд зэһэн ерээбди. Партийна документнүүдые һэлгэлгэдэ бэлэдхэлэй ябажа байха үедэ манай партийна организаци коммунистнуудай эдэбхи хүгжөөхэ, хүн бүхэнэй политическэ мэдэрэл дээшэлүүлхэ, коллективэй дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри бүри һайжаруулха асуудалнуудта анхаралаа нилээд хандуулаа. Энэ хугасаада коммунист бүхэнэй, илангаяа партида һая абтагшадай, ажал хүдэлмэрие шэнжэлэн үзэһэн байна. Олон коммунистнууд нүхэдэйнгөө үмэнэ тоосоһоншье. Манай партийна организаци ямаршье орёо зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ, ямаршье бэрхэшээлые дабан гаталха байха. Мүнөө бүгэдэ коммунистнууднай коллективэй ажалшадай түрүү зэргэдэ ябана, өөһэдынгөө бэелүүлхэ уялгые бүри харюусалга ехэтэйгээр дүүргэхэ байһанаа элирхэйлнэ, — гэжэ электроцехэй партбюрогой секретарь И. В. Литвинцев харюугай үгэ хэлэхэдээ, онсолон тэмдэглээ.

П. В. Симонов мүнөө пенсионер, амаралтада гаранхай. Энэ коммунист наһанайнгаа олон жэлые заводой хүгжэлтэдэ, партийна организациин бэхижэхэ хэрэгтэ зорюулаа. Мүнөө ажалай энэ ветеранда партийна шэнэ билет барюулхадаа, заводой парткомой секретарь тэрэниие мүн түрэһэн үдэрөөрнь, партиин зэргэдэ 34 жэлэй туршада жагсажа ябаһантайнь дашарамдуулан, хани халуунаар амаршалба.

Партийна шэнэ билет дээрэ бэшээтэй «Парти хадаа манай үе сагай ухаан бодол, нэрэ хүндэ, арюун сэдьхэл мүн» гэжэ манай партиие байгуулагша В. И. Ленинэй хэлэһэн гүн удхатай үгэнүүдые коммунист бүхэн хэзээдэшье мартаха ёһогүй.

— Бидэнэршье тэрэ һургаалыень ажал хэрэгээрээ харюулхабди, — гэжэ залуу коммунист, инженер А. В. Прокопьев бултанай нэрэһээ найдуулаа.

А. БЕЛОУСОВА,
авиазаводой олон тиражта газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

ПАРТАДА ҺУУБА

В. СЫРЕНОВА, «Электромашина» заводой партийна организациин политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша.

Байгша оной октябриин 1-дэ, 2-то политическэ, экономическа һуралсалай шэнэ жэлэй занятинууд эхилбэ.

Экономикын эрдэм ухаанай гол шухала асуудалнуудые шудалха теоретическэ хоёр семинарта дүшөөд хүн һураха болонхой. Заводой цехүүд болон таһагуудай начальнигууд, тэдэнэй орлогшонор, мэргэжэлтэд, мастернууд эндэ һуралсаха юм. Дүршэлтэй пропагандистнар А. Ф. Безбородов, А. А. Лазарев гэгшэд эдэ семинарнуудые хүтэлбэрилхэ.

Марксизм-ленинизмын үндэһэн суртал шудалха хоёр һургуулида хүдэлмэришэд, зарим мастернууд һураха юм. Мүнөө жэлдэ эдэ һургуулинуудта научна коммунизм шудалха байна. Мүн эхин шатын политическэ һургуулида хүдэлмэришэднай һуралсаха юм.

Экономикын бүгэдэ ниитын һуралсалай 4 һургуули байгуулагдаа. Үйлэдбэриин экономико, тэрэниие удари даха эрдэм ухаа эндэ шудалха программатай. Инженернүүд, технигүүд, мастернууд эндэ һураха юм. Коммунис ажалай 5 һургуулида заводой хүдэлмэришэд һуралсаха болонхой.

Түрүүшын занятинуудта олонхи зон ерээ. Программын ёһоор партиин XXIV съезд дээрэ абтаһан эб найрамдалай программа бэелүүлхын тулада КПСС-эй ЦК-гай эрхилжэ байгаа ажал ябуулга тухай темэ гараабди.

Заняти хэхэ таһагуудта стол, стул болон бусад һуралсалай хэрэгсэлнүүд дууһан бии. Пропагандистнарта, һурагшадта туһаламжа болгон, манай кабинет номой выставкэ эмхидхэһэн байна. Саашадаашье эдэнэртэ алибаа туһаламжа үзүүлхэ хүсэлэнтэйбди.

Авиационно заводой политическэ гэгээрэлэй кабинедэй дэргэдэхи методическа соведэй гэшүүн А. Н. Горонович (заводой инженер-конструктор) түрүүшын заняти шалгаһан тухайдаа парткомдо хөөрэжэ байна.

Н. ФЕДОТОВОЙ фото.

ПОЛИТИЧЕСКЭ, ЭКОНОМИЧЕСКА ҺУРАЛСАЛ

ЭМХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛЭ

Е. ШЕЛОМЕНЦЕВА, КПСС-эй Октябрьска райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша.

Партиин райком, районой промышленна предприятинууд болон эмхи зургаануудай партийна организацинууд политическэ, экономическа һуралсалай шэнэ жэлдэ саг соогоо бэлдэһэн байгаа. Пропагандистнар томилогдонхой. Хамтадаа 350 хүн энэ хэрэгтэ хабаадуулагданхай. Олонхинь дээдэ эрдэмтэй, олон жэлдэ партийна пропагандын ажалда ябаһан зон. Районой промышленна предприятинуудай, организацинуудай 45 хүтэлбэрилэгшэд пропагандистаар хүдэлжэ эхилбэ.

Мүнөө зундаа, намартаа бүхы пропагандистнарай партиин обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангай, горкомой болон райкомой дэргэдэ семинар болон курсанудта һуралсажа гараа һэн. Мүнөө жэлэй һуралсалай программа эдэнэртэ тараажа, үгөө һэмди.

Энэ жэлдэ экономикын эрдэм шудалха эхин шатын 45 һургуули байгуулагдаа. Эдээндэ 1095 хүн һуралсаха. Дунда шатын 72 һургуули хүдэлхэ, эдээндэ 1588 хүн һураха болонхой. Тэдэнэр КПСС-эй түүхэ, политэкономи, философи, үйлэдбэриин экономика, тэрэниие ударидаха эрдэм ухаа шудалха байна.

КПСС-эй горкомой дэргэдэхи марксизм-ленинизмын үдэшын университедтэ һурахаар 140 хүн мүнөө жэлдэ эльгээгдэбэ. Эдэнэрэй олонхинь районой промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилгын дунда зиндаанай албанай хүдэлмэрилэгшэд юм. Түүхын, экономикын, философиин гол шухала асуудалнуудые шудалха 70 теоретическэ семинар хүдэлхэ байна.

Нигээд лэ октябриин 1-дэ политическэ, экономическа һуралсалай шэнэ жэл хаа хаанагүй эхилбэ. Ноохо сэбэрлэдэг фабрикын партийна организацида пропагандист Б. Чойжалсановай хүтэлбэрилдэг һургуулида, электрын түхеэрэлгэ заһабарилдаг заводто (заводой директор В. С. Сумцов пропагандистаар хори гаран жэлдэ хүдэлнэ), гор... нэй комбинадта (... тус заводой директ... Лунев пропаганди... бигданхай), түрүү... тинууд һайнаар, ... гээр үнгэргэгдэбэ. ... рилга механизац... равленидэ түрүүш... һайнаар үнгэрөө. ... кын эрдэм шудал... тическэ семинар ... дэг. Хүтэлбэрилэгш... Нестерова юм.

Улаан-Үдын ... училищада, тоо б... техникумдэ, хүдөө ... техникумдэ, № 31, ... бусад һургуулинууд... салай шэнэ жэл эх... эхилээ.

Һуралсалай үдэр... дельник гэжэ тогто... Октябринь 1-дэ парт... комой хүдэлмэри... шүүд болон бусад ... түрүүшын заня... ошоһон байна.

Һуралсалай жэл... да пропагандистнар... ламжа үзүүлхэ түс... данхай.

Улаан-Үдын авиационно заводой профсоюзай комитедтэ экономикын бүгэдэ ниитын һуралсалай түрүүшын хэшээлэй дүнгүүд тухай хөөрэлдэжэ байхыень манай штатнабэшэ корреспондент Н. Федотовой зураг дээрэ харанат.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИИЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ЭРДЭМЭЙ ҮҮРГЭ ЕХЭ

Бүри урдань, социалис революциин урда тээ буряад зон ехэнхидээ нютагай үүлтэрэй, ашаг шэмэ багатай үхэр мал, шэрүүн нооһотой хонидые үсхэбэрилдэг һэн. Тэдэ малынь эндэхи шэрүүн хүйтэн уларилтай эрхэ байдалда даданги, үбһэ тэжээл ехэ эдингүй, гол түлэб хээрын бэлшээридэ ябажа, хоолойгоо тэжээдэг байгаа һааб даа.

Тиимэһээ буряад үүлтэрэй үнеэд бэеэ хүсэхэдөө, таба наһанһаа дээшэ болоходоо тус тустаа арай гэжэл 260 килограмм шэгнүүртэй болодог, жэлдээ миил 350—400 килограмм һү үгэдэг байгаа. Хонидшье баһал бэеэр бага, тус тустаа оройдоол 1 килограмм үлүүтэйхэн нооһо үгэдэг һэн. Адуу моридыншье баһал жэжэ байһан. Тэрэ сагтаа буряад зон гахай, шубуу үсхэбэрилдэггүй бэлэй.

Ниитын мал ажалые хүгжөөхэ, адууһа малай тоо толгойе олошоруулха, үүлтэрыень һайжаруулха, племенной хүдэлмэри эмхидхэхэ талаар партиин ЦК-гай, 1934 оной июниин Пленумэй шиидхэбэри илангаяа ехэ удха шанартай байһан. Саашадаа мал ажалые түргэн хүгжөөхэ, адууһа малые шэнэ түрүү аргаар, эрдэм наукын заабариин ёһоор үсхэбэрилдэг болохын тула тусхай мэргэжэлтэд-зоотехнигүүдые бэлдэхэ, һургаха асуудал тон шухала байгаа. Тиигэжэ Буряадай зооветеринарна институдай дэргэдэ тусхай мэргэжэлтэд бэлдэгдэдэг болоо, туршалгын станцинууд бии болгогдоо. Энэмнай Буряадта зоотехническэ эрдэмэй дэлгэрһэн түрүүшын алхам байһан.

Нэн түрүүн үүлтэрэй буряад малые ашаг шэмэ ехэтэй үүлтэрэй үхэрнүүдээр холихо, үүлтэрыень һайжаруулха научно-шэнжэлгын хүдэлмэри хэгдэжэ захалаа бэлэй. Тэрэ үедэ доцент М. Н. Балков, Н. А. Хазагаев, Н. С. Вахрушев гэгшэдэй хүтэлбэрилгэ доро буряад үүлтэрэй үнеэдые симментал үүлтэрэй бухын үрөөр үрэжүүлхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа эхилээ һэн.

Энээнтэй хамта шэрүүн нооһотой нютагай үүлтэрэй хонидые нарин нооһотой, бэеэр томо хусануудай үрөөр үрэжүүлдэг болохо, адууһа малые элдэб үбшэ хамшагһаа хамгаалха, һэргылхэ, эмшэлхэ хүдэлмэри үргэнөөр хэгдэдэг болоһон.

Эдэ бүгэдые юундэ дурданабибди гэхэдэ, Коммунис парти, Совет правительство гээгдэнги мал ажалтай байһан Буряадай республикые хүгжэнги, ашаг шэмэ ехээр үгэдэг мал ажалтай болгохо, энээнэй ашаар социализм түргэн байгуулха, арад зоной ажабайдалые эрид һайжаруулхын тула айхабтар ехэ оролдолго гаргаа, мүнөөшье гаргана.

Хэнэйшье мэдэһээр, мүнөө Буряадай республикада зоотехническэ, ветеринарна эрдэмэй хүсэн, арга боломжо тэрэ үеынхитэй жэшэхээр бэшэ ехэ болоо гээшэ ааб даа. Ажахы бүхэндэ дунда, дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд олон болоо. Республика доторнай Буряадай хүдөө ажахын институдай, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай биологиин таһагай, хүдөө ажахын туршалгын станциин, республикын научно-үйлэдбэрилгын ветеринарна лабораториин, республикын племенной нэгэдэлэй эрдэмтэд, хүдэлмэрилэгшэд мал ажалые улам саашадань хүгжөөхэ, адууһа малай үүлтэрые үшөөл һайжаруулха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэнэ гээшэ.

Манай эндэхи үнеэдые симментал малтай холижо, һү ехэтэй болгохын тула олон жэлдэ оролдоһон М. Н. Балковай эхилһэн хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэжэ, мүнөө нарай малые тугал байхаһаань хойшо зүбөөр харууһалжа, эгээл һайнуудыень шэлэн үсхэбэрилдэг болоһонойнь ашаар түрүүшынхеэ тугаһан үнеэд жэлдээ 1700 килограмм, хоёрдохи жэлдээ — 1850, гурбадахи жэлһээ дээшэ болоходоо — 2000 килограмм һү үгэнэ. Һүнэйнь тоһолиг 3,94 процент болодог.

Буряадай хүдөө ажахын институдай һуралсалай ажахыда малай үүлтэр һайжаруулха ехэ хүдэлмэриин хэгдэһэнэй ашаар мүнөө жэлдээ тус бүридөө дунда зэргээр 4500—4800 килограмм һү үгэдэг бухэли һүрэг үнеэд бии болгогдоо. Тус ажахы гансашье Буряадай республикын ажахынуудта бэшэ, мүн хүршэ областьнуудта эрхим үүлтэрэй мал худалдадаг, тараадаг горитойхон плембааза болонхой.

Шэрүүн нооһотой хонидые нарин нооһотой болгохо талаар доцент Р. П. Пилдановай хүтэлбэрилгэ доро эдэ жэлнүүдтэ ажахын болон эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэглээ. Энээнэй ашаар мүнөө бухыдөө абтадаг нооһоной 86,8 процентнь нарин, 13,2 процентнь нарибтар болоо. Хонин һүрэгые олошоруулха, нооһо, мяха ехэтэй болгохо, үбһэ тэжээлээр һайса хангаха тушаа ехэ юумын хэгдэһэнэй ашаар, хэрбээ 1951 ондо хонин бүриһөө 1,24 килограмм нооһон хайшалагдадаг байбал, мүнөө 2,85 килограмм нооһон хайшалагдадаг байбал, мүнөө 2,85 килограмм нооһон абтана. Тиигэжэ гүрэндэ һайн шанартай ноо һон ехээр худалдагдадаг болобо.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай эндэхи эрхэ байдалда таруу, нарин нооһотой буряад үүлтэрэй хонид бии болгогдоо гэжэ СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын комисси тодорхойлһон байна. Тиимэ буряад үүлтэрэй хонид нооһо ехэтэй. Борьёогой совхоздо мүнөө тиимэ үүлтэрэй 7,5 мянган ехэ хонид тоологдоно. Эхэ хонин бүхэниинь дунда зэргээр 4,7 килограмм нооһо үгэнэ, эмэ түлгэ бүхэниинь 3-һаа 4,5 килограмм хүрэтэр нооһо үтэдэг. Үсхэбэридэ табигдаха хуса бүхэн 11,4 килограмм, хурьган хуса бүхэниинь 9,4 килограмм нооһо үгэнэ. Нооһонойнь ута 7,8-һаа 9,2 сантиметр болодог гэхэ гү, али промышленна стандартын эрилтэдэ харюусана.

Саашадаа республика дотор мяхалиг үүлтэрэй үхэр олон болгохо: симментал болгогдоһон үнеэдые мяхалиг үүлтэрэй бухын үрөөр үрэжүүлхэ тушаа профессор К. Т. Мунхоев, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат Н. С. Вахрушев гэгшэдэй хүтэлбэрилгэ доро шэнжэлэлгын горитой хүдэлмэри ябуулагдана. Тэрэнэй ашаар симментал болгогдоһон үүлтэрэй шэмхэгдэһэн эрэ хашарагууд 18 һаратайдаа тус бүридөө 350 килограмм татадаг һаа, хальмаг буха симментал болгогдоһон үнеэн хоёрой түл баһал тэды һаратайдаа 360 килограмм татадаг. Тэдэниие үүсэлхэдэ, симментал үхэрэй түүшынь годод мяханай 166,2 килограмм болодог һаань, мяхалиг холимол үүлтэрэй үхэрэй сэбэр мяхан 180,4 килограмм болоно. Эдэмнай тон адли харууһа, тэжээл дээрэ байһан мал. Симментал болгогдоһон үнеэд герефордско мяхалиг үүлтэрэй буха хоёрой түл баһал тиимэ байна.

Энэ ажаглалта, шэнжэлгын ёһоор Захааминай аймагта хальмаг үүлтэрэй үхэр, Яруунын аймагай олонхи ажахынуудта холимол герефордско үүлтэрэй мал үсхэлэрилхэ гэжэ дурадхагдаһан байна. Энэ хүдэлмэриин аша үрэ мүнөө элитээр харагдажа эхилээ. Һайн шанартай мяхан ехэ абтадаг болоо.

Һүүлэй жэлнүүдтэ тусгаар мэргэжэһэн, томодхогдоһон ажахынуудта гахай үсхэбэрилэгдэдэг болонхой. Мүнөө республика дотор томо сагаан, сибириин сагаан болон ландрас үүлтэрэй гахай үсхэбэрилэгдэнэ. Хүдөө ажахын эрдэмэй доктор Н. М. Хамагановай хүтэлбэрилгэ доро дээрэ дурсагдаһан үүлтэрэй гахайнуудые хоорондонь холижо үсхэбэрилхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Жэшээнь, томо сагаан үүлтэрэй эхэ гахайе ландрас үүлтэрэй азарга гахайн үрөөр үрэжүүлхэдэ, саашадаа үдэсэ ехэтэй байхаһаа гадна, томо, олоншье поршоонхонууд абтана. Эхэ гахайнь һүтэйшье байдаг. Тиимэ холимог үүлтэрэй поршоонхонуудые шахахада, тэжээл горитой алмагдана. Шэгнүүрээ нэмээһэн килограмм бүхэндэ 0,5—0,8 тэжээлэй единицын хэмжээнэй тэжээл бага гаргагдана. Холимог үүлтэрэй гахайе үүсэлхэдэ, томо сагаан үүлтэрэй гахайнхида орходоо түүшынь годод мяханай гараса 11 процент ехэ, 6,7 процентээр ехэ белогтой байна.

Тэрэшэлэн хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат М. С. Ивановой хүтэлбэрилгэ доро нютагай буряад үүлтэрэй гүүдые хүндэ ашаа шэрэдэг томо үүлтэрэй азаргада табижа үрэжүүлхэ талаар шэнжэлгэ хэгдэнэ. Мяхан болгогдохо адуун һүрэгэй гүүд соо хүндэ ашаа шэрэдэг ородой үүлтэрэй азарга табихада, унагадынь томо байжа, һүүлдэ моридой шэгнүүр хараа байса ехэ, гүрэндэ тушаахада 70—100 килограмм дээшээ татадаг байна. Мүнөө адуун һүрэгые олошоруулха, мяхалиг томо моридые олон болгохо, сэгээ абадаг гүүдэй фермэ бии болгохо хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ. Гүрэнэй заводской конюшни шэнээр нээгдээ. Адуунай үүлтэртэ гурбан фермэ, Торнин моридой завод гэхэ мэтэ эмхидхэгдээ.

Ветеринарна эрдэм наукашье адууһа малые элдэб халдабарита бэшэ, мүн халдабаритай үбшэн хамшагһаа хамгаалха, һэргылхэ талаар сэгнэшэгүй ехэ ажал ябуулна. Гансашье малые үбшэнһөө эмшэлхэ бэшэ, мүн тэдэниие улам түргэн үдэсэтэй, ашаг шэмэ ехэтэй болгохо онол аргануудые ветеринарна эрдэмтэд шиидхэнэ. Профессор В. Я. Суетин болон тэрэнэй һурагша... һа малые түргэн ... болгохо арга ... В. Я. Суетинэй хэһэ... мэриие 1970 ондо ... градта болоһон улас... дын конгресс үндэр... нэээ һэн.

Мүн РСФСР-эй ... габьяата ажал ябу... профессор И. А. С... тэрэнэй һурагшад ... нарна эрдэмэй доктор... Васильев, А. Д. М... лон бусад шэнжэлэл... хэн хүдэлмэри хэнэ... шэлэн профессор В. ... липпов, эрдэмтэн И. ... манов, профессор С. ... чульский болон бусад ... ехэ научно-шэнжэлгы... шадай ажалда туһа... дэлмэри хэнэ. Доцент ... Ламкин болон бусад ... тэд Буряад орондо ... шынхеэ хонидой бул... хабдар, хурьгадай ... мяханай сайраха үбш... аргалха, һэргылхэ ар... һон, үргэнөөр хэрэглэ... лоһон байна.

КПСС-эй XXIV с... шиидхэбэринүүд доторо... дэхи табан жэлдэ ... шэнжэлгын хүдэлмэр... ри ашаг үрэ ехэтэй б... мал ажалые хүгжөө... шухала асуудалнуудта ... ралаа хандуулха, үйл... дэ ашаг ехэтэй түрүү ... нологи нэбтэрүүлхэ, ... бүхы ажалые дү... оньһожоруулха тушаа ... тэд үшөөл ехэ юумэ ... ёһотой гэжэ заагдана.

Мүнөө республика... най мал ажалые промы... на шэнжэтэй болгохо, ... хогдоһон тусхай мэр... тэй фермэнүүдые эм... талаар ехэ хүдэлмэри ... дэжэ байхада, адууһа ... үсхэбэрилгэ, харууһа ... эдеэлүүлгэ шэнэ т... гёор эмхидхэгдэхэ, ... хамта үхэр малай ү... эрид һайжаруулха, ... шэмыень ехэ болгохо ... тэй. Эдэ бүхы асу... малшад, агрономууд, ... нарна хүдэлмэри... механизаторнууд, ... проект табигшад, ... шад, экономистнууд, ... гаяа зоотехнигүүд ... ран шиидхэхэ зэргэ...

Хэнэйшье мэдэһээр, ... һайн үүлтэрэй мал ... тула тэдэндэ багаһа... шо хэмжүүр ехэтэй ... — үбһэ, сенаж, с... эдюулжэ, харин та... рянай зүйл багаша... жэ, элита болон ... классай болгожо шэ... мал түргэн томо боло... жэлынншье гаргаша ... байха һэн. Тэрэшэлэ... бэридэ табихын ту... эмэ тугалнуудые ил... гансашье эхынь һ... тэй, үдхэн һ... хараха бэшэ, һү... белогтойе, машинаар ... ямар хүхэтэй байһы... тагалсагаар һайнии... шэндэ шэрхыень хар... болохо ёһотойбди.

Мүн хонин ажал... жөөхэ, мяхалиг ма... болгохо, гахай зүбөөр ... рилхэ асуудалнуудые... һайнаар шиидхэдэг ... зэргэтэй. Энэ талаар ... юумэн ехэ. Эдэ бүх... далнуудые шиидхэ... лаар Буряадай хүдөө ... хын эрдэмтэдэй урда ... зорилго хүлеэжэ бай...

К. МУНХО...
хүдөө ажахын эрд...
доктор, профес...

И. ХАМАГАН...
хүдөө аж...
эрдэмэй док...

КПСС-эй

райкомуудһаа

мэдээсэнэ

ЭЭЛЖЭЭТЭ ПЛЕНУМ

ХЭЖЭНГЭ. (**Телефоноор абтаба**). Эндэ КПСС-эй райкомой ээлжээтэ XIV пленум боложо үнгэрбэ. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй «Хүдөөгэй юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудай хүдэлмэриин эрхэ байдалые саашадань улам һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» тогтоолые бэелүүлхэ талаар аймагай партийна организациин зорилгонууд тухай» асуудал пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Б. Д. Ангархаев элидхэл хэбэ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан хүнүүд һургуулиин байра байдал һайжаруулха, шэнэ барилгануудые бодхоохо, хуушануудые һэльбэн заһаха хүдэлмэридэ ажахын али зэргээр туһалдаг байһан тушаа тогтоо.

Пленумэй хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой наукын ба һуралсалай эмхи зургаануудай таһагые даагша Л. Я. Похосоев, республикын гэгээрэлэй министрэй орлогшо П. М. Борголов хабаадалсаа.

Пленум зүбшэһэн асуудалаараа зохихо тогтоол абаа.

Р. ЦЫМПИЛОВ.

Хоринн аймагай Анаагай совхозой комбайнер Владимир Иванович Михалев таряа хуряалгын урда тээ комбайнаа һайнаар заһабарилһан юм. Тиимэһээл таряа хуряалгын түрүүшын үдэрһөө һаадгүйгөөр хүдэлнэ. Энэ комбайнер 224 гектар газарта таряа сабшаха даабаряа үлүүлэн дүүргээ. Мүнөө 106 гектар газарта таряа хадаһан байна. В. И. Михалев богони болзор соо гээлтэ хороолтогүйгөөр таряа хуряаха хэрэгтэ хубитаяа оруулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Анаагай совхозой комбайнер В. И. Михалев.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ШИИДХЭХЫ ҮЕДӨӨ ОРОО

Хүрбэ голһоо баруулжаа һаяла гэжэ газартахи сабшалан дээрэ Георгий Шабагоновай даадаг звено хүдэлдэг. Тус звенодо мүнөө 13 хүн ажаллана. Ниитынгээ адууһа малда бардам хүрэхэ үбһэ ехээр хуряажа абахын тулада энэ коллектив али болохо арга боломжоёо хүсэдөөр хэрэглэжэ ажаллаһан байна. Морин косилкашад Мухамед Закиров, Рашид Закиров гэгшэд бүхы сабшалангаа сабшажа дүүргээд, һурилхэ, тармаха хүдэлмэридэ туһалалсана. Тус звено 2.210 центнер үбһэ хуряаха түсэбтэй. Мүнөө 2.000 гаран центнер һайн шанартай үбһэ хуряагаад байна.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хоринн аймагай
Хүрбын совхоз.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ—ХҮДӨӨ АЖАХЫДА

БИДЭН ЭЙШЬЕ ХУБИТА БИИ

Мүнөө таряа хуряалтын хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Энэ харюусалгатай хаһа сагай орожо ерээд байхада, завод, фабрикануудай коллективүүд өөрынгөө түлөөлэгшэдые хүдөө нютагуудта олоор эльгээгээ.

Манай Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой коллектив Загарайн аймагай «Гигант» колхозой ажалшадтай үнинһөө холбоо барисаатай юм. Хурьгадые абаха, таряа тариха, хуряаха сагта эрхим түрүү хүдэлмэришэдөө тус колхоздо эльгээжэ байдагбди. Мүнөө гушаад хүдэлмэришэд таряа хуряалга дээрэ хүдэлжэ байна.

Заводоймнай эрхим слесарьнүүд П. В. Лазарев, Д. П. Заиграев, Г. К. Тарабукин гэгшэд комбайн жолоодохо мэргэжэл шудалһан юм. Эдэнэр мүнөө үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, Г. К. Тарабукин зарим үдэрнүүдтэ 25—26 гектарта таряа хадажа, даабаряа хоёр үлүүлнэ. Энэ нүхэрнай үнгэрһэн жэл ехэ таряа хадажа, тус колхозой чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Аймаг соо хоёрдохи һуури эзэлжэ, үнэтэ бэлэгээр шагнагдаа бэлэй. Мүнөө жэлэй таряа хуряалгын үедэ бүри габшагайгаар хүдэлжэ, түрүү зэргэдэ ябана. Заводой түлөөлэгшэд үдэр — бүри улам эдэбхитэйгээр ажаллажа, хүдэлмэришэн нэрээ суурхуулна.

Бидэнэр «Гигант» колхозой ажалшадта 1080 центнер үбһэ хуряажа үгөөбди. Таряа хуряалгада орохынь урда тээ 4 трактор, 6 автомашина, 8 двигатель заһабарилаа һэмди. Мүн заводоймнай урлан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод хартаабха малтадаг хуушан комбайниие куузнку хуряахаар болгоо һэн.

«Гигант» колхозой ажалшад 22.100 центнер үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ даабаряа үлүүлэн дүүргээ. Эндэ манай заводой хүдэлмэришэдэй хубита бии гээд хэлэхэ байнаб. Түргэн саг соо таряагаа хуряаха хэрэгтэнь туһалжал байнабди.

А. ТЮТРИН,
Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой завкомой түрүүлэгшэ.

ХОЛБОО БАРИСААГАА БЭХИЖҮҮЛНЭБДИ

Манай Сэлэндүүмын механическа заводой коллектив Сэлэнгын аймагай Сэлэнгын совхозые, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозые шефтээ абанхай. Энэ ажахынуудта шадаха зэргээрээ туһалжа байдаг гээшэбди. Ямар туһаламжа хэхэ түсэб хүдөө ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта зохёогоод, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхын тула оролдонобди. Тарилгын, мүн үбһэ таряа хуряаха үедэ олон хүдэлмэришэдые хүдөө эльгээнэбди.

Байгша оной зун 5 хүнһөө бүридэһэн оньһожоруулагдамал звено эмхидхээд, Сэлэнгын совхоздо эльгээһэн байнабди. Заводоймнай үйлэдбэриин таһагай инженер У. Д. Биликтуев энэ звеное хүтэлбэрилһэн юм. Эдэнэр зунай үедэ 200 центнер үбһэ хуряагаад, тэрэнээ хорёолоо. У. Д. Биликтуевай звеногой хүдэлмэришэд заводойнгоо коллективэй этигэл найдабариие үнэн сэхэ ажалаараа харюулжа шадаа.

Манай заводой коллектив 5 гектар газарай хартаабха гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа, гүрэндэ тушаагаа. Табан механизаторнуудай комбайнаар таряа хуряалсана. Манай заводой үнинэй хүдэлмэришэд В. И. Глазков, В. Т. Крылов гэгшэд таряа хадаха үдэр бүриингөө даабари 25 — 30 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. Тиихэдэ үшөө арбан хүдэлмэришэднай Сэлэнгын совхоздо зелёнко хуряалсана.

Л. КУЛАКОВ,
Сэлэндүүмын механическа заводой завкомой түрүүлэгшэ.

Һунгагшадай захяа заатагүй дүүргэхэ

Советүүдэй хүдэлмэри

Һунгагшадай захяа заабари дүүргэхэ гээшэ социалис демократиин шухала шэнжэ шанар юм. Һунгагшадай захяа заабаринуудай хэр зэргэ дүүргэгдэдэг байһаарнь хүн өөһэдынгөө депутадуудай гүйсэдкомууд болон Советүүдэй хэһэн ажалые сэгнэдэг байна.

Һунгагшадай захяа дүүргэхэ талаар нютагай Советүүдэй, мүн депутадуудай хэдэхы үүргэнь, тодорхой асуудалнуудынь «Буряадай АССР-тэхи ажалшадай депутадуудай городской, городой доторхи районно Советэй тухай» хуули соо, «СССР-тэхи ажалшадай депутадуудай Советэй депутадууд тухай» хуули соо тайлбарилагдан.

Ажалшадай депутадуудай Улаан-Үдын городской Советэй 13-дахи зарлалай сесси дээрэ һунгагшадай 77 захяа харагдажа үзэгдэһэн. Олонхи депутадуудай амжалтатайгаар ажаллаһанай, һунгагшадайнь эдэбхитэйгээр туһалһанай ашаар үнгэрэгшэ зарлалай сесси дээрэ харагдаһан захяа заабаринуудынь булта шахуу дүүргэгдэө.

Һунгагшадай захяа заабаряар Улаан-Үдэ хотодо олон тоото шэнэ барилганууд, тэрэ тоодо хүүгэдэй саад, яслинууд, һургуули, магазинууд бодхоогдоо. Нилээд олон харгы замууд заһагдахаһаа гадна, шэнээр баригдаа, хэдэ хэдэн үйлсэ, талмайнууд болбосон түхэлтэй болгогдоһон байна.

Республикын ойн баярай урдахана Железнодорожно райондо универмаг баригдажа тушаагдаа, Советскэ райондо выставкын зал, «Баргажан» гостиница бэлэн болгогдоо, республикын ипподром, «Байгал» гостиница, мүн бусадшье предприятинууд шэнэлэн хубилгагдаа.

Ажалшадай байра байдал һайжаруулха хүдэлмэри саашадаашье хэгдэжэ үргэлжэлөө. Үнгэрһэн хоёр жэл хахадай турша соо 25 километртэ халуун уурал дамжуулдаг соргонууд татагдажа, жэжэ 28 котельнэ хаагдаһан байна. Эдэ хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлэгдэһэнэй ашаар 500 шахуу шэнэ барилганuудта дулаа оруулагдаа. Муудаһан гэрнүүд болон бараагуудһаа 1.000 гаран бүлэнэр шэнэ гэр байрануудта оруулагдаһан байна.

Һунгагшадай захяа заабари дүүргэхэ хүдэлмэридэ сагүргэлжын комиссинууд, депутадуудай бүлэгүүд хабаадалсана. Городой Советэй капитальна барилгын сагүргэлжын комисси барилга түргэдхэхэ талаар һунгагшадай захяа заабариин ямараар дүүргэгдэжэ байһые сагүргэлжэ шалгажа байдаг. Тус комиссиие Мария Ивановна Смолина үнинэй хүтэлбэрилдэг юм. Энэ комисси тушаагдаха болоһон барилганuудта гол анхаралаа хандуулна. Зарим барилганuудтань депутадуудай постнууд эмхидхэгдээ. Депутадууд, постнуудай хүтэлбэрилэгшэд барилга эрхилэгшэдтэ сэхэ туһалхаһаа гадна, бүтээһэн ажал тухайгаа комиссиин заседанинуудта сагүргэлжэ мэдээсэдэг юм. Эмхидхэлэй хүдэлмэридэ энэ комиссиин сагүргэлжэ анхаралаа хандуулһанайнь ашаар капитальна барилгын талаар һунгагшадай үгэһэн захяа заабариин горитой хубинь дүүргэгдээ.

Транспорт болон холбооной талаар сагүргэлжын комиссиин (түрүүлэгшэнь нүхэр Березина Л. И.), худалдаа-наймаанай, ниитын эдеэ хоолой талаар (түрүүлэгшэнь нүхэр Белобородов В. Г.) сагүргэлжын комиссиин хэһэн ажалайнь зарим һайн дүнгүүдые тэмдэглэмээр байна. Эдэ комиссинууд транспортна предприятинуудай ажал һайжаруулха, хүн зониие хангадаг худалдаа наймаанай газарнуудые олошоруулха талаар зарим тэды ажал хэһэн байна.

Улаан-Үдэ хотын 31-дэхи һургуулиин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн депутадуудай бүлэг (даагшань районно Советэй депутат нүхэр Турышев А. И.), мүн хирпиисын заводой клубта эмхидхэгдэһэн депутадуудай бүлэг (түрүүлэгшэнь нүхэр Карпенко Е. В.) һунгагшадай захяа дүүргэхэ талаар һайн жэшээ харуулаа. Бүлэгүүдэй заседанинуудта депутадуудай, мүн предприяти болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоонууд шагнагдаһан байна.

Һунгагшад һунгалтын урда тээхи суглаануудай болоходо ажалшадай депутадуудай 14-дэхи зарлалай городской Советэй депутадуудта 187 захяа үгэһэн юм. Депутадууд ажалшадай захяа бүхэниинь нарин нягтаар хаража үзэһэнэйнгөө һүүлээр юһэдэхи түсэбтэ табан жэлдэ городой ажахые хүгжөөхэ түсэбүүдтэй, мүнгэ зөөриин арга боломжонуудтай зохилдуулан, ажалшадай депутадуудай городской Советэй сесси дээрэ энэ асуудал табиһан юм. Тэдэ захянуудайнь 83-ые хүсэлдүүлхэ шухала гэһэн шиидхэбэри тэрэ сесси дээрэ баталан абтаа һэн. Сессиин эхилтэр 6 захяань дүүргэгдэһэн байгаа. Ажалшадай 36 захяань районно Советүүдтэ гүйсэдхэгдэхөөр дамжуулан үгтэһэн юм. 16-ниинь зохихо министерствэнүүд болон зургаануудта, союзна республиканска мэдэлэй предприятинуудта эльгээгдээ.

Һүүлэй һунгалтада хабаадаһан һунгагшадай захяа заабаринууд арадай болон соёл культурын, городой болон районно Советүүдэй ажал-ябуулгада хабаатай. Һунгагшад захяа заабаринууд соогоо олон асуудалнуудые, тэрэ тоодо городоо улам болбосон түхэлтэй, гоё һайхан болгохо тушаа асуудалнуудые табиһан байна. Үйлсэ талмайнууд болон сэсэрлигүүдые гоё һайхан болгохо, шэнэ магазинууд, болон столовонуудые, коммунальна ажаһуудалай предприятинуудые, һургуули, медицинскэ эмхи зургаануудые, хүүгэдэй саад, яслинууд болон бусадшье барилганuудые бодхоохо гэхэ мэтэ захянууд һунгагшадай бүхы эрилтэнүүдэй горитой хубиие эзэлнэ.

Һунгагшадай захяа заабаринуудые дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ гээшэ городой, районно ажалшадай депутадуудай Советүүдэй нангин зорилгонь болоно.

С. ПРЕЛОВСКАЯ,
Улаан-Үдын ажалшадай депутадуудай городской Советэй депутат.

СПОРТЫН ҺОНИН

ШАТАР. Шатараар бүхэсоюзна чемпионадай түгэсхэлэй мүрысөөнэй хоёрдохи уулзалгада Спасский — Аверкинниие, Полугаевский — Белявскиие шүүгээ. Петросян — Кузьмин, Тайманов — Карпов гэгшэдэй уулзалганууд тэнсэлгээр дүүрэбэ.

Дэлхэйн экс-чемпион Таль гэгшын үбдэһэн дээрэһээ Таль — Тукмаков хоёрой уулзалга хойшолуулагдаһан байна.

Табан часай турша соо болоһон шанга тэмсэлэй һүүлээр бусад партинууд хойшолуулагдаа.

ФУТБОЛ. Футболоор УЕФА-гай Кубок эзэлхын түлөө мүрысөөнэй ээлжээтэ уулзалгада Киевэй «Динамо» Норвегиин «Фредрикстад» командые 4:0 тоотойгоор шүүбэ. Бүхы наадан ай үедэ Киевэй футболистнууд булюу байдалтай байгаа.

Наадан ай эхилэнһээ хойшо 15-дахи минутын ябажа байхада, Трошкин тоо нээбэ. Үшөө 20 минутын үнгэрһэн хойно Мунтянай дамжуулгаһаа Колотов нүгөөдынгөө саха руу хоёрдохи бүмбэгэ сохижо оруулаа. Наадан ай хоёрдохи хахадта, 51-дэхи минутада, Буряк айлшадайнгаа саха руу гурбадахи бүмбэгэ үдьхэлжэ оруулһан байгаа. Наадан ай дүүрэтэр хэдэхэн секундын үлөөд байхада, Блохин дүрбэдэхи бүмбэгэ оруулжа, илалтаяа улам батадхаа.

Түрүүшын уулзалгада киевэйхид 1:0 тоотойгоор шүүгээ һэн.

• • •

Европын чемпионуудай Кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөндэ «Зарягай» футболистнууд Кипрэй ниислэл хото-Никозидо айлшалан ошожо, АПОЭЛ командые 1:0 тоотойгоор шүүбэ. 57-дохи минутада Юрий Васенинэй дамжуулгаһаа Анатолий Куксов бүмбэгэ үдьхэлжэ оруулаа.

Уулзалгын түрүүшын хахадта хоёр команда яһала һайнаар наадажа, тоо нээгээгүй һэн. Кипрэй футболистнууд амжалтатайгаар хамгаалалта хэхэһээ гадна, хаа-яа эдэбхитэйгээр добтолһон байна.

Забһарлалтын һүүлээр совет команда булюу һайнаар наадаа.

Түрүүшын уулзалгада «Зарягай» футболистнууд Кипрэй чемпиониие угтан абахадаа, 2:0 тоотойгоор шүүһэн юм.

• • •

УЕФА-гай Кубогта хүртэхын түлөө наадан ай ээлжээтэ мүрысөөндэ Тбилисиин «Динамо» Софи хотын «Славия» командатай уулзахадаа, талмайн эзэдтэ 0:2 тоотойгоор шүүгдээ. Тингэбэшье, Киевэй футболистнуудтал адли, Тбилисиин «Динамо» тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ юм. Ушарынь юуб гэхэдэ, Тбилисидэ болоһон уулзалгын үедэ динамынхид айлшадаа 4:1 тоотойгоор шүүгээ һэн. Тбилисиин футболистнууд хамгаалалтада дан үлүү ехээр анхаралаа табяа гэжэ һанахаар.

«Славия» командын добтологшод Григоров, Крыстев гэгшэд «Динамын» саха руу бүмбэгэ сохижо оруулаа.

• • •

Футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын ээлжээтэ наадан да Москвагай «Динамо» ниислэл хотын «Спартагтай» уулзаһан байгаа. 90 минутын турша соо командануд тоо нээбэгүй. Тиин ялын сохилто хэһэнэй эсэстэ «Динамын» футболистнууд 5:3 тоотойгоор шүүжэ гараба.

Энэ наадан яһала һонирхолтойгоор үнгэрһэн байна. Хоёр командын футболистнууд заабол илалта туйлахые хүсөө. Тиихэдэ командануудай вратарьнууд — Пильгүй («Динамо»), Прохоров («Спартак») илангаяа һайнаар наадажа, командаа нэгэнтэ бэшэ абаран, футболдо дуратайшуулай магтаал һайшаалда хүртэһэн байха юм.

ХОККЕЙ. Шайбатай хоккейгээр СССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын октябриин 3-да болоһон ээлжээтэ наадан да Ригын «Динамо» Москва шадарай «Крылья Советов» командатай уулзаба. Эндэ «Динамын» хоккеистнүүд 3:5 тоотойгоор шүүгдээ.

Дээдэ лигэдэ түрүүшынгээ жэл наадахадаа, Ригын хоккеистнүүд олоной һонирхол үүсхэнэ. Юундэб гэхэдэ, ригынхид Москвагай «Динамо», ЦСК командые шүүжэ, хоккейдэ дуратайшуулай баяр баясхаланда хүртэһэн юм. Гэбэшье нютагтаа «Крылья Советов» командын хоккеистнүүд наадахадаа, урагшагүйдэбэ.

(ТАСС)

БҮХЭСОЮЗНА МҮРЫСӨӨН

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советтэ, облпрофсоведтэ

РЕСПУБЛИКЫН МАЛШАДАЙ БҮХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД

«1972—1973 онуудай үбэлэй үедэ малай ашаг шэмэ ехээр абадаг, бэлэдхэдэг болохын түлөө малшадай дунда бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэмжээнүүд тухай» РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй 1972 оной декабриин 8-най № 723 тогтоолтой, мүн КПСС-эй Буряадай обкомой, республикын Министрнүүдэй Советэй болон облпрофсоведэй 1972 оной декабриин 13-най № Б—42/8 тогтоолтой зохилдуулан, республикын малшадай дунда дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обком, БурАССР-эй Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет ингэжэ тогтообо:

Социалис мүрысөөндэ илаһанда тоолоод, мал ажахын түрүүшүүлдэ 80 түхэриг хүрэтэр сэнтэй үнэтэ бэлэгүүдые барюулха гэбэл:

ЗАХААМИНАЙ АЙМАГҺАА

Галданов Цырен-Дондок Хандуевичта — XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

Гармаев Хандажап Дашиевичта — «Победа» колхозой мал адуулагша.

Гонжитов Будажап Шаракшиновичта — Далахайн совхозой мал адуулагша.

Дамбаев Даба Ринчиновичтэ — «Коммунизмын зам» колхозой адуушан.

Клаузов Иннокентий Иннокентьевичтэ — Харацайн совхозой мал адуулагша.

Охинова Санжит Бадмаевнада — Санагын совхозой тугалшан.

Цыденова Долсон Цыденовнада — «Красный Октябрь» колхозой тугалшан.

Цырєнова Валентина Бадмаевнада — СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой һаалишан.

Яньков Илларион Ивановичта — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

КАБАНСКЫН АЙМАГҺАА

Апарина Галина Ивановнада — Кабанскын совхозой адуушан.

Бороева Ульяна Петровнада — Оймoрой совхозой тугалшан.

Данько Александр Александровичта — аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Шилина Евдокия Григорьевнада — «Шергинский» совхозой гахайшан.

Залуцкая Клавдия Петровнада — Байгалай совхозой һаалишан.

Карачева Мария Михайловнада — Оймoрой совхозой һаалишан.

Маласова Зинаида Харлампьевнада — «Шергинский» совхозой һаалишан.

Никонова Таисия Григорьевнада — Байгалай совхозой гахайшан.

Оскорбина Мавра Владимировнада — «Шергинский» совхозой гахайшан.

Титов Василий Иннокентьевичтэ — КПСС-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь.

Хосидаева Елена Танхаевнада — Кабанскын совхозой адуушан.

ХЭЖЭНГЫН АЙМАГҺАА

Асеева Анна Спиридоновнада — Чисаанын совхозой һаалишан.

Ангархаев Буда Дабаевичта — КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь.

Балдандоржиева Надежда Шагдаровнада — Худанай совхозой хонишон.

Мархасаева Бальжима Чухаевнада — Хэжэнгын совхозой һаалишан.

Намжилов Шоен Найдановичта — Хэжэнгын совхозой ахалагша хонишон.

Павлова Любовь Ильиничнада — «Первомайский» совхозой һаалишан.

Перфильев Иван Прокопьевичто — аймгүйсэдком хүдөө ажахын управлениин начальник.

Сультимова Александра Очировнада — Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой һаалишан.

Эрдынеев Доржо Гармаевичта — Загаһатын совхозой мал адуулагша.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

БАГШАНАРАЙ ҺАЙНДЭРЫЕ УГТУУЛАН

АМАРШАЛНАБ

Һүүлэй үедэ эхин һургуулиин программа тон сэхээр хубилаа. Тиимэһээ эхин һургуулинуудта ехэ анхарал хандуулагдадаг болоо гээшэ ааб даа.

Би Улаан-Үдын аймагай Ошурково гэжэ һууринай эхин һургуулиие шалгалсаа хүм. Тиихэдээ тэрэ һургуулиин барагуудай тоодо дэмы оруулагдаагүй юм байна гэжэ хоёр нюдөөрөө харахадаа этигээ һэм.

Тэрэ һургуулида оройдоол хоёрхон хүн хүдэлнэ. Директорынь — Николай Константинович Соболев. Энэ нүхэрнай 1938 ондо Хяагтын педучилищи дүүргэһэн. 1941—1945 онуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадаа. Тиигээд лэ бэшэ жэлнүүдтэнь арадай гэгээрэлэй «тарялан» дээрэ ото хүдэлжэ ябана бшуу. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай 1-дэхи шатын, Улаан одоной орденууд, дайшалхы олон медаль тэрэнэй үбсүүе шэмэглэдэг.

Тиихэдэ тэрэнэй һамган — Надежда Ильинична Карасева тэндэ багшаар хүдэлдэг. Тэрэнэй хэшээлнүүд педагогическа талаараа ямаршье өө-моогүй, үхибүүдэй ухаан бодолой хүгжэлтэдэ ёһотойхон нүлөө үзүүлдэг байна.

Н. И. Карасева 1952 ондо Ростов хотодо педучилищи дүүргээд, аяар холын Буряад орондо эльгээгдэһэн юм. Түрэһэн нютагынь хадаа Ярославска областиин Гаврило-Ямскойн районой Гагарино гэжэ һуурин. Эсэгэнь дайнда фашистнарай һомонһоо алдалһан. Эхэнь багша байгаа.

— Һая ерэһэн багтаа эхэеэ һанажа уйдадаг һэм. Тээд ходо сүлөөгүй, ажалдаа шунашоод ябахадаа, уйдаһанаашье мартагша һэм, — гэжэ Надежда Ильинична хөөрэнэ. — Тиигэһээршье эндээ нютагжаа һэм даа...

Мүнөө Н. И. Карасева аймаг соогоо түрүү багшанарай тоодо ородог юм. Өөрынгөө мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхын тула сагүргэлжэ хүдэлдэг хадаа тиимэ боложо шадаа ха юм. Надежда Ильиничнагай һурагшадаа хабаадуулан бүтээһэн дидактическа материал ехэ сугларанхай. Ямар нэгэ һурагшын хэшээлээ мууса ойлгоод байбал, сагаа гамнангүй, тэрээнтэй хүдэлдэг юм. Тиимэл хадань, нэгэшье һурагша хоёрдохи жэлдээ дахин һуудаггүй. Тиимэл хадань, аймагай арадай гэгээрэлэй таһагай Хүндэлэлэй самбарта тэрэнэй дүрэ бии.

Аймагай ондоо һургуулинуудһаа багшанарай ерэхэдэ, Н. И. Карасева Н. К. Соболев хоёр нэмэл хэшээл үнгэргэжэ, өөһэдынгөө «нюусые» харуулдаг. 1972—1973 онуудай һуралсалай жэлдэ республикын эхин һургуулиин директорнүүдэй семинарта хабаадагшад Ошурковай эхин һургуулида ошожо, тэдэ багшанарай олон хэшээлдэ орожо һайшааһан байгаа.

Ошурковай эхин һургуули дүүргэгшэд Сотниково һууринда ерэжэ, найман жэлэй һургуулида һуралсалаа үргэлжэлүүлдэг. Найман жэлэй һургуулиин багшанар Ошурково һууринһаа ерэһэн һурагшадта һайн сэгнэлтэ үгэдэг юм.

Улаан-Үдын аймагай ажалшадай депутадуудай Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй арадай гэгээрэлэй таһагай захиралтын ёһоор, Ошурково һууринай эхин һургуули түрүү дүй дүршэлэй гэжэ соносхогдоо юм.

Багшын үдэрөөр дашарамдуулан, Ошурково һууринай эхин һургуулиин багшанарые үнэн зүрхэнһөө амаршалжа байһанаа газетын хуудаһаар дамжуулан мэдүүлнэб.

Ф. СТЕПАНОВ,
Улаан-Үдын аймоногой методист.

Хилын саанаһаа
радио • телефон • телеграф

УЛААН-БААТАР

Монгол ороной таряашадай амжалтанууд

ТАСС

Урдань абтаагүй баян ургаса хуряаха байһандаа урмашан баясаһан Монголой ороной таряашад ургаса хуряалгын түгэсхэлэй шатада улам эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Даб дээрэ абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, энэ жэлдэ Монгол орон дотор 27 миллион пүүд гэхэ гү, али хүн бүхэндэ 3 центнер шахуу хүртэхөөр ороохо таряан худяагдаха.

Хэдэ хэдэн ажахынуудта ургаса хуряалгын хүдэлмэри дүүрэө.

СОФИ

„Интератоминструментын" выставкэ

ТАСС

Социалис оронуудай «Интератоминструмент» гэдэг уласхоорондын нэгэдэлэй бүтээһэн ядерна техникын приборнуудай, түхеэрэлгэнүүдэй выставкэ Болгариин ниислэл хотодо нээгдэбэ. Атомай хүсэ амгалан зорилгодо хэрэглэхэ талаар социалис оронуудай амжалта туйлалтануудые элирхэйлэн харуулһан олон тоото экспонадууд выставкэ дээрэ табигданхай.

БУЭНОС-АЙРЕС

«Берёзкодо» альга ташана

ТАСС

Аргентинын ниислэл хотодо ерээд байһан «Берёзка» гэжэ хатарай ансамбляин бэлиг шадабариие хэблэл үндэрөөр сэгнэнэ. «Берёзка» олон үндэһэ яһатанай искусствые эрхим һайнаар харуулна», — гэжэ «Майориа» газетэ бэшэнэ. «Ансамблиин наада табилга арадай искусствын үнэн зүб байһанда этигэн найдалгын толотомо гэршэ болоно», — гэжэ «Кларин» газетэ мэдүүлнэ.

НЬЮ-ЙОРК

Совет дурадхал зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаба

ТАСС

ООН-ой Аюулгүйн Советэй сагүргэлжын гэшүүн гүрэнүүдэй сэрэгэй бюджедые 10 процентээр хорооһо ба алмагдаһан мүнгэнэй зарим хубииень хүгжэжэ байгаа оронуудта туһаламжа болгон гаргашалха тухай совет дурадхал ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXVIII сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаба. Иимэ шиидхэбэри Ассамблейн генеральна комитет нэгэн һаналтайгаар баталан абаһан байна.

Социальна ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай шахардуу байдалай уласхоорондын оршом соо һуларжа байһан тухайда Советскэ Союзһаа ООН-ой дэргэдэ сагүргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Я. А. Малик Генеральна комитедэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Энэ асуудалаар туйлагдаһан амжалтануудые бэхижүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха шухала гээд, дэлхэй дээрэхи шахардуу байдалай политическэ талаараа һулархын хажуугаар сэрэгэй талаар һуларуулагдаха ёһотой» гэжэ тэмдэглэбэ. Эгээл тиимэһээ совет дурадхалые бэелүүлбэл, «шахардуу байдал һуларуулхада туһа хүргэхэ һэн» гэжэ Я. А. Малик мэдүүлээ.

Совет дурадхалай бэелүүлэгдэхэдэ, Африкын, Азиин, Латиин Америкын олон гүрэнүүдэй сэрэгэй бюджет хороогдожо, экономическа хүгжэлтэдэнь һайнаар нүлөөлхэ байха гэжэ Я. А. Малик тэмдэглэбэ.

НЬЮ-ЙОРК

АЛУУРШАДАЙ АМЫЕНЬ ТАТАХА!

ТАСС

Чилиин политическэ элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша, сенатор, Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Л. Корвалание Чилидэхи сэрэгэй хунта саазалха мүнөөдэр һанаатай гэжэ Чилиһээ абтаһан мэдээсэлые американ телеграфна агентствэнүүд тараана.

Энээнтэй дашарамдуулан, СССР-һээ Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин дэргэдэ сагүргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Я. А. Малик октябриин 3-да Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ тобшо мэдүүлгэ хээ. Чилиин сэрэгэйхидэй хархис муухай ябуулгануудыень. Л. Корвалание саазалха гэһэн харата һэдэлгыень эрид буруушаанабди гэбэ. ООН-ой Генеральна Ассамблей энээндэ анхаралаа хандуулан, Л. Корвалание саазалха һэдэлгыень болюулгаха яаралтай хэмжээ абахыень ООН-ой Генеральна секретариие, Генеральна Ассамблейе совет түлөөлэгшэ уряалба.

ПАРИЖ

Л. Корвалание саазалхаар һэдэнэ

ТАСС

Мүнөө Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корвалан «Бернардо О. Хиггинс» гэжэ сэрэгэй академидэ, мүрдэгдэжэ байна гэжэ сэрэгэй хунтын түлөөлэгшэ мэдүүлээ. «Сэрэгэй трибуналай гаргаһан шиидхэбэри хубилгагдахагүй юм» гээд тэрэ тэмдэглэбэ.

ВАРШАВА

Познаньдахи яармагай амжалта

ТАСС

Үргэн хэрэглэлэй эд бараанай уласхоорондын яармаг Познань хотодо хаагдаба. Эд бараанайнгаа элдэб янзын талаар, баталагдан абтаһан хэлсээнүүдэй тоогоор энэ яармаг ехэ амжалта туйлаа гэжэ Польшын хэблэл тэмдэглэнэ.

Совет гадаадын худалдаа наймаанай эмхинүүд энэ яармаг дээрэ ехэ амжалта туйлаа. Хүгжэмэй инструментнүүд, спортивна-аншалгын зэмсэг хэрэгсэлнүүд, мебель ба бусад зүйлнүүдые эндэ табиһан байна.

СЭВ-тэ хабаатай оронуудай павильон олоной анхарал татаба, һонирхол үүсхэбэ. Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай хоорондын худалдаа наймаанай хэмжээн, үйлэдбэриин тусхай шэглэл тухай эндэ хөөрэгдэнэ.

Дүн хамта 36 оронэй 1.500 фирмэ Познаньдахи яармагта хабаадаа. 150 мянга гаран хүн, хариин оронуудай фирмэнүүдэй 3,5 мянган түлөөлэгшэ яармагта орожо хараһан байна.

ВЕНЭ

Һунгалтые угтуулан Венын коммунистнуудай хэһэн митинг

ТАСС

«КПА Венын ажалшадай аша туһада» — гэһэн уряа доро Австриин ниислэл хотын коммунистнууд һунгалта угтуулан митинг үнгэрөө. Октябриин 21-дэ Венэдэ үнгэргэгдэхэеэ байһан коммунальна һунгалта дээрэ Австриин Коммунис партиһаа гол кандидат, Венын коммунистнуудай городской эмхиин хүтэлбэрилэгшэ, КПА-гай ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Ф. Каргер суглараагшадай үмэнэ үгэ хэлэбэ.

Хүдэлмэришэд ба албахаагшадай байдал, ажаллаха арга боломжо һайжаруулхын түлөө Компартиин хэдэг тэмсэл тухай тэрэ хөөрөө. Ажалшадай салин хүлһэ дээшэлүүлхэ, пенсиинь нэмэхэ, байрын түлбэри бага болгохо, шухала хэрэгтэй эд бараа ехээр гаргаха эрилтэнүүдые коммунистнууд табина гээд Ф. Каргер тэмдэглэбэ.

БОНН

В. Брандтын мэдүүлгэ

ТАСС

ФРГ-гэй канцлер В. Брандт бундестагтахи СДПГ-эй бүлэглэлэй заседани дээрэ мэдүүлгэ хэхэдээ, Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай харилсаагаа улам һайжаруулха политика правительствын үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэй байһые үшөө дахин элирхэйлээ.

Социалис оронуудтай ФРГ-гэй хэһэн договорнууд нарииаар сахигдаха гэбэ.

ВАРШАВА

ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛ

ТАСС

Студентнэрэй «Гаудэамус» гэжэ хуушанай заншалта гимн Арадай Польшын дээдэ һургуулинуудта соностоно. 360 мянган хүбүүд, басагад һургуулинуудай аудиторинуудые дүүргэбэ. Польшын агуу ехэ астроном Н. Коперникэй нэрэмжэтэ Торуньска университедтэ һуралсалай шэнэ жэл нээлгын баяр ёһолол болобо.

Мүнөө Польшын Арадай Республикада 110 институт, университет хүдэлдэг юм. Һуралсалай шэнэ жэлэй урда тээ студентнэртэ шэнэ аудиторинууд, мастерскойнууд үгтөө.

ДЕЛИ

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, ХАНИ БАРИСААНАЙ ЗАМААР

ТАСС

Бэеэ дааһан Инди эб найрамдалай ба арадуудай хоорондохи хани барисаанай политика бэелүүлхэ юм гэжэ премьер-министр Индира Ганди Паурида (Уттар-Прадеш штат) болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Бэеэ дааһан байдалтай болоһон жэлнүүдэй турша соо промышленностиие, хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар туйлагдаһан амжалтанууд арадай байдал һайжаруулха байна гэжэ Индиин правительствын толгойлогшо тэмдэглэбэ. «Социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын дүнгүүд манай ороной бүхы арадуудай баялиг болохо ёһотой» гэжэ Индира Ганди хэлэһэн байна.

Индиин национальна экономикын амжалтатайгаар хүгжэлгын эшэ үндэһэн болоһон хүндэ индустриие саашадань хүгжөөхэ гээшэ шухала удха шанартай гэжэ И. Ганди үгэынгөө түгэсхэлдэ тэмдэглээ.

ВЕНЭ

Г. Меирэй һэдэлгэ бүтээгүй

ТАСС

Израилиин премьер-министр Г. Меир саг зуураа тогтодог транзитна лагериие хааха тухай Австриин правительствын шиидхэбэриие болюулхын тула Израилиин правительствын толгойлогшо Австриин канцлер Б. Крайскитай уулзаһан байгаа.

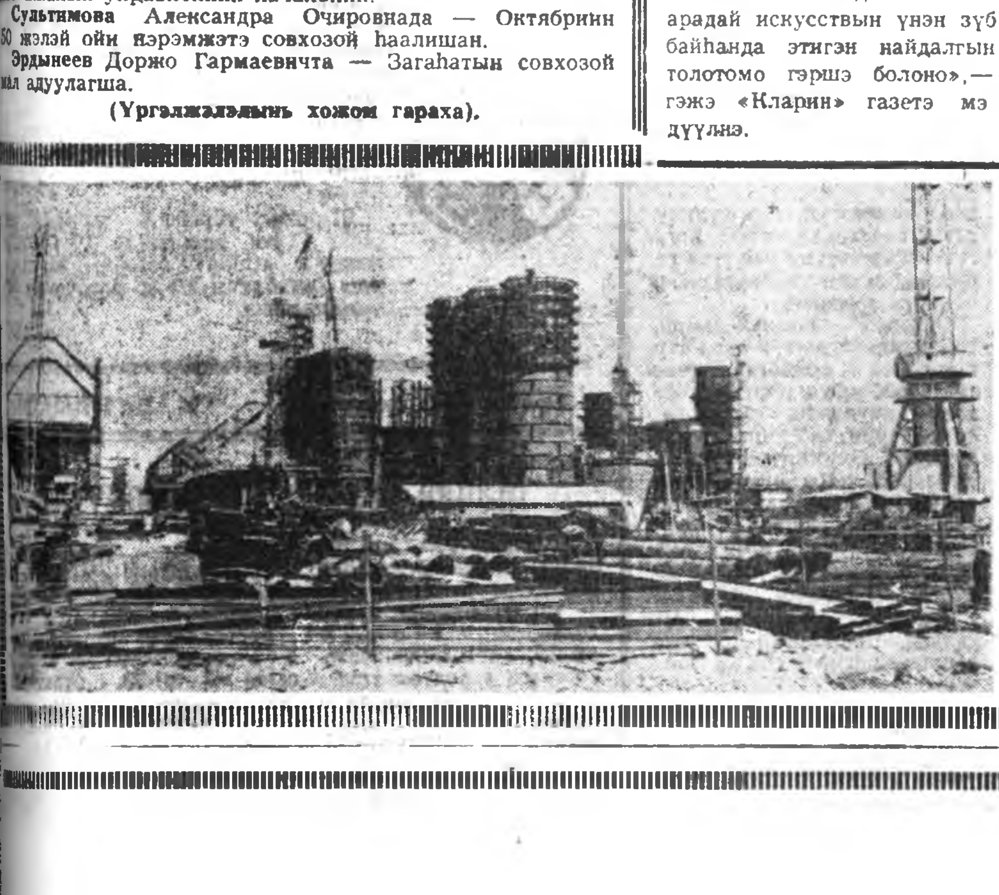
Лагерь хааха тухай правительствын шиидхэбэриие Австриин канцлер дахин баталба.

РИМ

Һургуулида оробогүй

ТАСС

Һуралсалай шэнэ жэл Италиин һургуулинуудта эхилбэ. Тиин статистикын түбэй институдай мэдээнэй ёһоор, һургуулиин наһанай 240 мянган үхибүүн һургуулида оронгүй, түрэлхидтөө туһалхын тула хүдэлхэ баатай болонхой.

Советскэ Союз Турцида оронойнь металлургиин хүгжэхэ хэрэгтэ ехэ туһа хүргэнэ. Искендерун хото шадар совет инженернүүдэй хүтэлбэри доро жэлдээ хоёр миллион тонно хүрэтэр булад шудхаха хүсэтэй металлургическа завод баригдажа байнхай. Энэ завод Турциин эгээл томо промышленна предприяти болохо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: барилгын талмай дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ТОЛИ

ПАБЛО НЕРУДЫН ДҮЛЭТЭ ҮГЭ

«Арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө» уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат, Чилиин элитэ ехэ поэт Пабло Неруда наһа бараа. Чилидэхи сэрэгэй хунтын түлөөлэгшэд тэрэнэй гэртэ үбайгүйгөөр нэгжүүл хэжэ, агууехэ дуушанай ном һударые, хамаг саарһые галдаа гэһэн һүрөөтэ мэдээсэл абтаа. Чилиин үнэн сэхэ хүбүүн, коммунист Пабло Неруда түрэл арадайнгаа зол жаргалай түлөө һаһан соогоо тэмсээ. 1947 ондо Чилидэ баһал тэсэхээр бэшэ байдал тогтоһон байгаа. Тэрэ үедэ Чилиин президент байһан Гонсалес Видела американ империалистнуудтай холбоо байгуулжа, орон дотороо хархис диктатура тогтоогоод, түрүү үзэлтэй хүнүүдые, коммунистнуудые харшалаа, мүрдөө һэн. Тэрэ үедэ нюуса байдалда орохо баатай болоһон поэт Пабло Неруда «Бүгэдэ нийтын дуун» гэһэн арбан табан бүлэгһөө бүридэһэн шүлэглэмэл ном бэшэжэ дүүргэһэн байгаа. «Бүгэдэ нийтын дуун» гэһэн зохёолойнь 5-дахи бүлэгһөө «Хюдалганууд» гэһэн хубиие оршуулжа, уншагшадай анхаралда дурадхабабди. Эндэ эгээл мүнөөдэрэй Чили тухай хэлэгдэжэ байһаншуу. Пабло Нерудын нүгшөөшье һаа, тэрэнэй дүлэтэ үгэ урданайхяараа зэдэлнэ.

ХЮДАЛГАНУУД

Харин адхарһан шуһые
хара шоройгоор хушажархиба;
урдаһаа ерэһэн һалхин
үрхиртэр үлеэгээ.
улаан шуһые
селитрэ бэедээ шэнгээгэ
одоо нимэрхүү үхэлые
олоор үзэжэ, арад даданхай:
хэрбээ хэнэйшье үхэдэггүй һаа,
хэрбээ шулуунай газарта унадаг һаа,
хэрбээ уһанай уһанда адхардаг һаа,
хэншье баһал дадаха бшуу.
Хойто, Урда нютагуудташье хүнүүдые
хохимой болотор зобоогоод, алаад,
харанхыгаар газарта буланал,
харанхы һүни аниргүйгөөр галданал;
яһыень суглуулан обоолоод,
яаража далай руу хаянал;
хаанаб тэдэ хүнүүд,
хаанаб тэдэнэй хүүрнүүд —
хэншье мэдэнэгүй;
Эсэгэ оронойнгоо хүрьһэн соогуур
эрэмдэг болоһон хургануудынь
эндэ тэндэ таранхайл;
Буудуулаа зүрхэнүүд,
буудуулаа чилийскэ миһэлзэл,
буудуулаа баатар хүбүүд,
бултанда танигдаагүй полководецууд.
Хаана тэдэниие хүдөөлөөб алууршад
хаанаһаа хэн мэдэхэб,
харин тэдэнэр дахин бодохол,
хамаг амитанай амидырха үдэр
газар дороһоо
гаража ерэхэдээ,
шуһыемнай асагты, һөөргэнь гээд,
шунахай алууршадһаа нэхэхэл.
Тиигээ,
тиимэ муухай хюдалга
городой зүрхэн соо болоо юм,
горхолоод шуһан урдаа юм.
Арадай сэбэрхэн шуһые
абар-табар бургааһан халхалаагүй,
ангир шара элһэн шэнгээгүй.
Хэрзэгы муухай энэ хюдалгые
хэншье нюужа шадахагүй.
Эсэгэ оронойм зүрхэн соохоно
энэ хюдалга болоо юм.

Ород оршуулгаһаа Ц. ДОНДОГОЙ буряадшалба.

Редакцида ерэһэн бэшэгэй мүрөөр

„НЭРЭЕЭ ХУХАРАНХААР..."

«Унаһан малгайгаа абангүй гэхээр ажаллажа ябахадамни, отделениие эрхилэгшэ Балта Гансорунович Жигжитов намайе худал хуурмагаар хардажа, совхозой эгээл ахир муу хонишодой нэгэн гээшэш гэжэ хараана, хүнэй урма зоригые хухална», — гэжэ Охин-Булагай совхозой хонишон Валентина Очировна Базарова редакцида эльгээһэн бэшэг соогоо дурдана.

Саашань тэрэ ингэжэ бэшэнэ: хурьгад байхадань даажа абаад харууһалһан, томо болгоһон хонидыемни ондоо хүндэ үгөөд, орондонь муу хонидые аба гээ. Отделениие эрхилэгшэ нүхэр Жигжитов өөрынгөө дүтын, түрэлэй һабагшатай хүнүүдтэ али болохоор туһалдаг намтай тон адлил хүдэлжэ байһан өөрынь түрэлэй хонишодто һайн шанартай үбһэ тэжээл үгэдэг, үбэлжэлгын үедэшье тэдэндэ хүниие нэмэжэ үгэдэг. Харин хоёр бишыхан хүүгэдтэй минии зобожо байхадамни, хүниие нэмэжэ үгэдэггүй, ондоо тээһээ ерэһэн зониие газаашалдаг гэжэ бэшэгэй автор гомдоно.

Энэ бэшэгэй мүрөөр аймагай эгээл саада захын Охин-Булагай совхозой дүрбэдэхи отделениин түб — Харлан нютаг хүрэжэ ерэбэб. Ужам сэхэ үйлсэнүүдтэй, дандаа шифер хушалтатай шэнээргэ гэрнүүдтэй юрын лэ мүнөө үеын болбосон тосхон. Олонхи гэрнүүдэйнь оройдо телевизионно антеннэнүүд харагдана. Клуб, һургуули бии. Үйлсэ гудамжань элдэб плакат, зурагуудаар шэмэглэгдэнхэй. Айл бүхэндэ ороходо, мүнөөнэй эд бараан, мебель хуу бии.

Юрэдөө, эндэхи хүн зон баян дэлгэр, түбхинэһэн байдалтай, ажал хэжэ байһан хүн тогтомол һайн салин абадаг, ядамаргүй һуудаг гэжэ мэдэхээр байба.

Хүн зоной ажабайдал улам һайжаржа байна. Ямар гомдол байха юм? — гэжэ зариман һанажа болохо. Теэд мүнөө хүнүүд үшөөл һайнаар ажаһууха һэмди, совхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэй адли ажахынгаа ёһотойл эзэдынь байха, хамтын хэрэг шиидхэлгэдэ булта хабаадалсаха һэмди гэжэ эрмэлзэхэ ёһоороо эрмэлзэнэ. Зониие хүтэлбэрилхэ гэжэ табигдаһан хойноо отделениие эрхилэгшэ гү, али совхозой директоршье хадаа хүн бүхэнэй һанал бодолые ойлгожо, һэшхэлыень тэбшэхэ, хүн нэрыень хүндэлхэ ёһотой гэжэ тэдэнэр һанана бшуу. Тэрэнь тон зүб.

Гэбэшье зарим хүнүүд бил ябашье зүбби, хэлэхэ үгэтэйб, хэрэлдэхэ аматайб гээд лэ хүтэлбэрилэгшын эрилтэ табиха, алдуу эндүүень зааха, хэлэхэдэнь, урдаһаань «улаан галаар хайруулһандал» уур сухал боложо, намайе хашана, хардана гэжэ байгаад, иишэ тиишэнь саарһан бэхэ хоёр байһал гээд гомдол бэшэдэг. Тэдэниие зүб гэхын аргагүй...

Түрүүн совхозой парткомой секретарь А. И. Перфильевтэй уулзажа, редакцида бэшэг-гомдол ороод байна гэжэ үшөө хүсэд хэлэжэ үрдеэгүй байтарни, тэрэ ингэжэ хэлэбэ:

— Баһал үнөөхи Валентина Базарова бэшээ ха юм даа. Харланай отделениие эрхилэгшэ Б. Г. Жигжитовтэ гомдоно гү?

— Тиигэнэ.

«Мэнэ һаяхан бидэ «Бичурский хлебороб» газетын корреспонденттэй хамта тэрэнэй гомдол тушаа олон хүнөөр хөөрэлдөө, зүб буруунь элирүүлээ һэмди. Тэрэнэй һүүлдэ Валентина Базарова өөрөө би зэмэтэйб, буруу гомдол бариһан байгааб гэжэ отделениингээ эрхилэгшын урда хүлисэл гуйгаа һэмнай. Мүнөө баһа юугээ бэшэбэ гээшэб? — гэжэ нүхэр Перфильев гайхана.

— Бидэ энэ асуудалаар Валентинатэй оло дахин хөөрэлдөөбди. Тэрэ өөрөө ажаллахадаа яһала бэрхэ, совхоз соогоо д у н д у у р лэ үрэ дүн түйладаг хонишон. Гансал хэлэ аманиинь гайтай гүб даа. Ингэжэ хэрүүл аһа хэжэ байхаяа болиишь гэжэ хэды дахин хэлээ һэмди. Тэрэ гансашье отделениие эрхилэгшэтэй эдирхэлдэдэг бэшэ, баһа сугтаа хүдэлһэн нүхэдөөрөөшье багтадаггүй хүн юм. Үбэлдөө тэрэнэй отарада ошожо, хурьга абалсаха хүнүүд олдодоггүй. Балта Гансорунович Жигжитов тухай хэлэхэдэ, энэмнай 5—6 жэлдэ отделениие эрхилэгшээр хүдэлнэ. Тусхай эрдэм мэргэжэлгүйшье һаа, ажалаа муу бэшээр эмхидхэдэг, эрилтэ ехэтэй хүтэлбэрилэгшэ гэжэ тэрэниие тоолодогби. Бага зэргэ түргэдхэеэ һанадаг, заримдаа бадарганшаг занишье гаргадаг гэлсэгшэ. Тэрэ дутагдал тухайнь өөртэнь ходо хэлэдэгбди — гэжэ совхозой директор С. Г. Санжиев хэлэнэ.

Хэрбээ хонишон В. Базаровагай эрхим һайнаар хүдэлдэг, үнэхөөрөө гэм зэмэгүйгөөр хашуулжа, хардуулжа байдаг һаань, харин отделениие эрхилэгшэ Б. Жигжитовэй үлүүсэ ноёрхуу, дура зоргоороо аашалжа, хүүли буса хэрэг үйлэдэжэ байдаг һаань, уншагшын бэшэгэй зүб, буруе элирүүлхэнь бараг һааб даа.

Үнэндөө, арайл тиимэ бэшэ байшоо. Валентина Базарова тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй гэжэ һананаб. Та, Валентина, совхозой, отделениин хүтэлбэрилэгшэдтэ ходол хараалгажа, хардуулжа, газаашалуулжа байһан шэнгеэр бэшэнэт. Теэд совхозой дирекци хоёр багахан хүүгэдыетнай түхэреэн сүүдхэдэ хүдэлдэг яслида оруулжа, туһалаа. Мүн Молот Аюров нүхэртнай совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй зууршалгаар стипенди абаад, хүдөө ажахын хүтэлбэрилхы мэргэжэлтэдые бэлдэхэ һургуулида һурана. Энэмнай туһаламжа бэшэ аал? Саашань, һайн хонидыемни абаад, муу хонидые үгөө гэнэт. Отделениин зоотехник В. Тыкшеевтэй хөөрэлдэхэдэ, эндэ жэл бүри бонитировко хэгдэжэ, хонид нооһонойнгоо шанараар, наһа наһаараа заабол илгагдажа, отаранууд шэнээр бүридхэгдэдэг байна. Энэмнай саашадаа хонидой үүлтэр һайжаруулха, нооһо ехэтэй хонидые олон болгохо гэһэн зорилготой бшуу. Танай отарын хара эреэн нооһотой хонидые илгажа, ондоо отарада үгөөд, орондонь танда ондоо тээһээ хонидые нэмэжэ үгөө ха юм. Энээндэ ямар гомдол байхаб.

Валентина Очировна, та үнэн зүрхэнһөө оролдон хүдэлдэгби гэнэт. Нээрээшье, муу бэшээр ажалладаг байнат. Гэбэшье эрхим һайн үрэ дүн түйлажа үшөөл биранагүйт. Һүүлэй гурбан жэл удаагаар зуун эхэ хонин бүриһөө дундаа зэргээр 76—78 хурьга түлжүүлээт. Энэ жэлдэ 504 эхэ хонидһоо 435 хурьга абаат, тэдэнэйтнай 55-ниинь гарзалаа. Хонин бүриһөө миил 2,4 килограмм нооһо хайшалаат. Бүри һаяшаг муугаар харууһалһан дээрэһээтнай боложо, 15 хонидтнай таряа эдижэ үхэшөө.

Отделениие эрхилэгшэ өөрынгөө түрэл хүнүүд хонишодто үбһэ тэжээл ехээр үгэдэг, туһалалсаха хүниие эрихэдэнь үгэдэг гэнэт. Тэжээл хубаарилгын данса абажа харахада, энэ жэлдэ танай отарада 255 центнер үбһэн, 105 центнер зелёнко, 150 центнер һолоомо, 135 центнер талха тарянай зүйл үгтөө гэхэ гү, али хонидой тоогоор лэ үбһэ тэжээл отара бүхэндэ аб адли хубаагдаһан байна. Танда туһалагшадые үгэхэдэнь, тэдэнтэеэ өөрөө тааража хүдэлнэгүй ха юмта, тэдэнэр тантай хүдэлхэһөө арсана.

Отделениие эрхилэгшэ эрхим һайнаар ажаллана гэжэ хэлэхэеэ һ а н а н а г ү й б. Т э р э н э й а ж а л д а дутуу дунда юумэн олон. Үйлэдбэриингөө бухы шахуу үрэ дүнгөөр, илангаяа һүһаалгаар, хонидһоо түл абалгаар энэ отделени аймаг дотороо эгээл гээгдэнги гэжэ тоологдодог. Бүхы дутагдалнуудые тоолохо болоо һаа, олон. Тиигээдшье эндэ һүүлэй жэллэ ган гасуур, уһа үер боложо, тэдэндэ бэрхэтэй байдал ушаруулаа.

Нүхэр Жигжитов хүнүүдтэ дан хатуугаар хандадаг, хүнэй тала харадаггүй гэдэг зарим тэды зүйтэй ха. Үнинэй хонишон Дашама Банзаровагай пенсидэ гаратар 6 һара үлөөд байтарнь, юундэшьеб ажалһаань гаргажа, ондоо хүдэлмэридэ оруулаа. Тиигэжэ тэрэнь пенсиингээ талаар хохидоо. Иимэрхүү хэдэн баримта бии. Мүнөөнэй хүтэлбэрилэгшэ гээшэ үлүүсэ түргэдэхэгүй, хүндэ зохидоор хандасатай, зүбөөр эрилтэ табижа шададаг, ажалай журам хазагайруулха ябадалда эбсэшэгүй байха, өөрөөшье бэеэ наринаар абажа ябаха ёһотой.

Статьягай түгэсхэлдэ Валентина Базаровада хоёр үгөөр хандаха байнаб. «Нэрээ хухаранхаар, яһаа хухара» гэжэ урдань зон хэлсэдэг байгаа. Хэрүүл ама гаргадаг, хүнөөр багтадаггүй гэжэ зон нүхэдтөө хүндэгүй болохо, хайран ажалша нэрээ гутаахаһаа урид бэеэ бариха, хэр зүб юумэ хэнэбиб гэжэ өөрыгөө шүүмжэлжэ үзэхэ, хүн зоноор сугтаа хүдэлжэ һураха хэрэгтэй гэжэ һананаб. Тиигээд бодото үнэн, зүб юумын түлөө тэмсэхэдэ болохол.

М. НАМЖИЛОВ,
манай тусхай корр.
Зэшүүрэй аймаг.

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Хомхойржо ябаһаар,
Хободол гангада тарайжа
болохо.
Уланхаржа ябаһаар,
Уһа саһанда унажа
болохо.
Үлэнхэржэ ябаһаар,
Үлүү ехээр эдижэ болохо.
Шамарланхаар, шанга
барихa,
Голонхаар, голыень
барнха.
Шамарлаад, шалзада
хүртэхэ.
Голоод, голодоһондо
хүртэхэ.
Шамарлааб гэжэ
шантайдаг.
Голооб гэжэ пирнайдаг..
Мунхаг толгой хүл
зобоохо,
Муу эзэн мори зобоохо.
Эхи захагүй шашахада,
Эбһээлгэн олон болохо.
Эмхи эхигүйгөөр
ябталхада,
Эбдэлгэн олон болохо.
Шогой үзүүртэ ханяадан,
Шорын үзүүртэ мяхан.
Энеэдэн хэтэрээ һаа,
ханяадан болошодог.
Ханяадан хэтэрээ һаа,
хамшаг болошодог.

Б. НАМСАРАЙН
суглуулбариһаа.

ДУУШАН, БАГША, ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Буряадай оперо ба баледэй театрта хуурщанаар хүдэлжэ байгааб. Сценэ дээрэ табигдажа байһан оперо гү, али балет хараха сүлөөгүй, дуу хүгжэмэйнгөө иргуу гоё аялгада дууһан эзэлэгдэнхэй, дирижёроо алдангүй харан байжа наадахаш даа. Оркестрэй хүнды сооһоо зүжэг наада харахань тиимэшье бэлэн бэшэ юм.

Элитэ совет композитор Маркиан Петрович Фроловэ «Энхэ-Булад баатар» гэжэ анха түрүүшын буряад оперо бэшэжэ, Арюун-Гоохон басаганай ролиие залуу дуушан Надежда Петрова дуулаха болобо. Бэлигтэй дууша басагые балай һайса мэдэхэгүй байгаабди. Энэ роль, үнэхөөрөөшье, орёо хүшэр, нилээд ехэ оролдолго, бэлиг шадабари хэрэгтэй байгаа бшуу. Тусгаар дээдэ һургуули дүүргэһэн дуушадшье тэрэ үедэ байгаагүй. Улаан-Үдын театрально-хүгжэмэй һургуули эрхим һайнаар дүүргэһэн Надеждын хоолой туршахадань, энэ рольдо одоо гоёор тааран юм.

Үндэһэн буряад оперын иргуу гоё хүгжэм зэдэлэн ханхинажа, зэрэлгээтэ ужам талын гүн дундаһаа буряад басаганай хоолой долгисон сууряатабал даа. Надежда Петрова сценын ёһотой эзэн мэтэ бэеэ баринхай, буряад басаганай абари зангые абьяастайгаар зураглан, өөрын маяг шэнжэ оруулан байжа хангюурдаба. Нэгэ үзэгдэлэй дүүрэхэдэ, хүнүүд нэрьемэ альга ташажа, ёһотой бэрхэ дуушатай болоһоноо ойлгоо һэн. Тэрэл гэһэнһээ хойшо Надежда Казаковна хүгжэмтэ зохёолнуудай гол рольнуудта дуулажа, мартагдашагүй тодо хурса образуудые харуулһан байха.

Композиторнууд П. Берлинский Б. Ямпилов хоёрой бэшэһэн «Баяр» гэжэ хүгжэмтэ драмада Булганай рольдо жэншэлгүй һайнаар дуулажа, хүгжэмдэ дуратайшуулые баясуулаа бэлэй. Миил баясаа бэшэ, харин саашадаа эхэнэр дуушадай олошорхо байһанда этигээ һэмди. Бидэ, оркестртэ наадагшад, бэлигтэй басаганай иргуу гоёор дуулахые урмашан шагнажа, дали жэгүүр ургаһан мэтэ болоод һуугаа бэлэйбди. Зүгөөр ёһотой дуушан болохо тиимэ хүнгэн хэрэг бэшэ ха юм. Гансал иргуу гоёор хангюурдаад лэ дүүргэхэ бэшэ, дуу хүгжэмэй нюусые тайлбарилжа шадаха, драматическа ёһо ушарнуудые һайса мэдэхэ хэрэгтэй бшуу. Минии һанахада, Надежда Казаковна энэ гурбан шухала асуудалые ямаршьегүй һайнаар, адли тэгшээр бэелүүлжэ шадаһан юм.

Бэлигтэй бэрхэ артист бүхэн өөрын намтартай байдаг бээз. Үндэһэн буряад искусствын һуури табилсаһан түлөөлэгшэдэй намтар адлирхуу юм гэжэ зарим нэгэшүүл хэлсэдэг гээшэ. Теэд энэнь даншье тиимэ бэшэ. Надежда Петровагай зохёохы ажалай намтар юрэнхы дээрээ адлирхуушагшье һаа, харин үндэһэн буряад оперын хүгжэлтэдэ онсо өөрын һуури эзэлнэ. Юуб гэхэдэ, эхэнэрэй рольдо (гол рольнууд ааб даа) Н. К. Петрова шэнги шадамар бэрхээр дуулаха басагад театрта нилээд удаан бии болоогүй байгаа бшуу.

Ушар иимэһээ үндэһэн буряад искусствын һуури табилсаһан, тиигээд энэ һайхан залуураа бэлигтэй залуу артистнарта дамжуулжа үгэһэн ахамад нүхэдэйнгөө ажал хэрэгые үндэрөөр сэгнэнэбди, дундаршагүй баян дүй дүршэлһөөнь хүртэлсэнэбди. Надежда Казаковнагай дуушан болохо хэрэгтэ композиторнуудһаа гадна, мүн хүгжэмэй инструмент дээрэ наададаг хүнүүд аша туһатайгаар нүлөөлһэн байха. Тиигэжэ хүгжэмшэд-багшанар Ольга Алексеевна Стрелова, Вера Борисовна Шестакова тухайда баярай үгэнүүдые хэлэжэ ябадаг. Энэньшье зүб гээшэ.

1940 ондо Москвада болоһон Буряад искусство, литературын нэгэдэхи декадын үедэ Надежда Казаковна композиторнууд П. Берлинский Б. Ямпилов хоёрой «Баяр» гэжэ хүгжэмтэ драмын гол рольдо дуулажа, москвагайхидай үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө бэлэй. Тэрэнэй наадаһан Булган басаган буряад арадай түүхын хүгжэлтэһөө нэгэ үзэгдэл харуулжа, хэр үгһаа хойшо эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэжэ байһаниие гэршэлээ һэн. Залуу дуушанай ажал хүдэлмэри үндэрөөр сэгнэгдэжэ, Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо артисткын зохёохы ажал хэрэг бүришье ульһатайгаар бурьялжа, гансашье буряад оперодо бэшэ, мүн классическа хүгжэмэй зохёолнуудай гол рольнуудта һайнаар дуулажа, оюун бэлигээ гүйсэд дүүрэнээр харуулна.

Һүүлээрнь (1949—1954 онуud) Н. А. Римский-Корсаковой нэрэмжэтэ Ленинградай консерваторидо һуража, бэлиг шадабараа мүлин наринжуулжа, мэргэжэлээ дээшэлүүлээ. Дипломно хүдэлмэреэ хэхэдээ, ородой элитэ ехэ композитор Н. А. Римский-Корсаковой «Царская невеста» гэжэ мэдээжэ оперын Марфа басаганай рольдо дуулажа, эрхим һайн сэгнэлтэ абаа. Зүгөөр урагшагүйдэжэ доройтоһон, сэдьхэлээ зобожошье ябаа һаа, һайхан юумэ бодомжолдог басаганай түхэл шэнжые, абари зангые тодо хурсаар, үнэншэмэ зохидоор гаргахын тула нилээд ехэ бэлэдхэл, бэлиг шадабари хэрэгтэй бшуу. Тиихэдэ Надежда Петрова энэ зорилгоёо жэншэдгүй һайнаар бэелүүлжэ шадаа бэлэй. Оперын дүүрэхэдэ, агуу композиторай аша хүбүүн, тиихэдэ доцент байһан Г. М. Римский-Корсаков сценэ дээрэ гаража, дууша буряад басаганай гарые аятайханаар барижа, үнэн сэдьхэлһээ халуунаар амаршалаад, «эрхим һайн» гэжэ сэгнэлтэ табилсаһан юм.

Композитор Н. А. Римский-Корсаковой «Снегурочка» гэжэ мэдээжэ оперын Саһан-хүүхэнэй рольдо дуулахань бүришье бэрхэтэй байгаа һэн. Гэнэн хонгор сэдьхэлтэй басагаханай образ гаргахань бараг гэжэ һанахадаа тиимэшье хүнгэн бэшэ байгаа ха юм. Тиигэбэшье агуу композиторай Саһан-хүүхэн бодото шарайгаа шарайлжа, аялга нугалбаринь хүнэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэжэ, уйдхар гуниг түрүүлээ бэлэй. 1955 ондо композитор Маркиан Фроловой «Энхэ-Булад баатар» гэжэ оперо дахинаа мүндэлжэ, Надежда Казаковна Арюун-Гоохоноо бүришье гоё болгожо харуулаа һэн. Буряадай оперо ба баледэй театрай репертуарта совет композиторнуудай зохёолнууд олоороо оруулагдажа, композитор Г. Крейрнерэй «Таня» оперын Таня басаганай... до Н. Петрова дуулажа... садһаа халташье айха... римгой баатарай түхэл... жые, һанал эрмэлзэлы... шэмэ бэрхээр харуулаа...

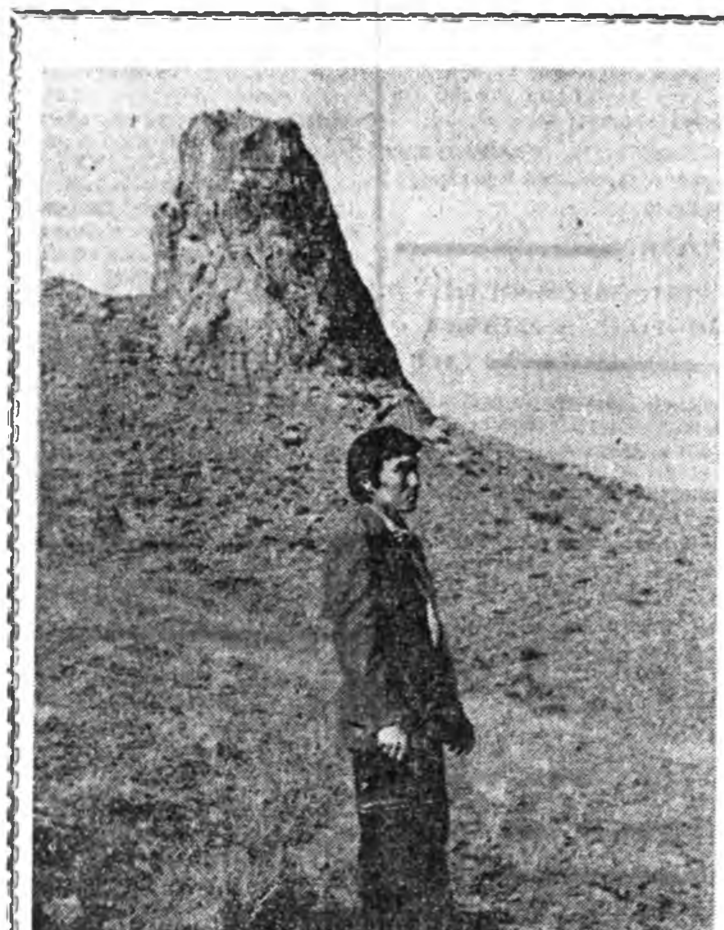
Бэлигтэй дуушанай г... хэһэн рольнууд яһала... 1959 ондо Москва хото... рядай искусство болон... ратурын хоёрдохи дека... ложо, Надежда Петрова... позитор Д. Аюшеевэй... нүхэд» гэжэ оперын... рольдо дуулажа, хэз... мартагдашагүй образ... һан байха. Артисткын... Совет гүрэн үндэрөөр... жэ, РСФСР-эй арадай... кын нэрэ зэргэтэй... юм. Хойто жэлынь ма... атрта Бау Ямпиловай... гай эхиндэ» гэжэ опер... бигдаад, Надежда Ка... Намсалмагай рольдо на... искусстводо дуратай... баясуулһан байна. На... гай уян нугархай абари... гые, ажалша бэрхые, ... тэ мууе һанадаггүйе... ка онсолон тэмдэглэ... образыень харагшад ... халуунаар угтаһан, һайшааһан юм.

Ород классическа хү... сэдьхэлдээ бүришье... мэдэржэ, «эхэнэрнүүдэй... зые ялас гэмэ хурс... руулдаг гээшэ. Тиигэ... тэ композиторнууд ... ский, Глинка, Римский... ков болон бусадай опе... дай гол рольнуудта ха... сажа, ород эхэнэрнүү... хэл шэнжые, абари... алишье талаһаань гүйс... наар гаргаһан байна б...

Һүүлэй үедэ Надежда... заковна Петрова Улаан... хүгжэмэй училищида б... на. Шабинартаа бэлиг... ряа, дүй туршлөө дам... үгэнэ. «Минии заадаг ... Арюун-Гоохоной рольдо... тааража дуулаха, бурят... саганай образые шадам... хээр харуулжа шадаха... ган һуралсана» гэжэ РС... арадай артистка Н. Б... рова хэлэнэ.

Бэлигтэй багшын, бэр... мүүжүүлэгшын шабинар... баһа бэлигтэй байха ... Энээндэнь ямаршье һэж... рэнэгүй.

Н. МАТОР...
Буряадай АССР-эй ар...
арт...

Хабсагай шулуун
үндэрһөө
Хонгор талын холые,
Шэртэн зогсохо һайхан
даа..
Зүрхэ сэдьхэл уяраад,
Дуулаха дуран хүрэнэл
даа!

Д. БАЛДАНОВАЙ
фотоэтюд.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ажалнай урагшатай ябана» — В. Бурдуковскаягай статья. «Шиидхэхы жэл, эршэтэ ажал» — суглуулбари. «Таанартаяабди бидэнэр, Чилиин аха дүүнэр!» — подборко.

Хоёрдохи хуудаһанда: Ю. Коркиной статья. «Һанаа амар һуухада...» — В. Островскиин статья. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: «Милици хайшаа харанаб?» — И. Климовэй статья. Арадай хиналтын комитедтэ. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Субботын хууdaһан.

ЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
«Орбита» харуулна:

13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — **Үнгэтэ телевидени.** Үхибүүдтэ — «Таабаринууд ба тайлбаринууд» гэһэн куклануудай зүжэг харуулагдаха. 13.40 — **Үнгэтэ телевидени.** «Ан амитадай байдал». 14.40—14.50 З а б һ а р л а л г а. 14.50 — **Үнгэтэ телевидени.** «Противоречивая Америка». 2-дохи дамжуулга. Авторынь — Валентин Зорин. 15.20 — **Үнгэтэ телевидени.** Мультфильмүүд харуулагдаха. 15.40 — «Элүүр энхэ байдал» — эрдэм дэлгэрүүлгын дамжуулга. 16.10 — ГДР-э... левидениин программа. «Время» — мэдээсэлэй ... грамма.

Улаан-Үдэ харуул...

19.30 — Багшанарай... тэ зорюулагдаһан да... га.

«Орбита» харуул...

21.15 — «Үнэн зүрх... Копейск хотын шахтё... тай уулзалга. 23.00—... мя» — мэдээсэлэй про... ма. 23.25 — Хоккейгээр... ропын чемпионуудай ... гай түлөө мүрысөөн. ... ла» (ЧССР) — ЦСКА. ... хословакиһаа дамжуул...

ХОЁРДОХИ ПРОГРА...

Улаан-Үдэ харуул...

21.30 — «Король-... — уран һайханай ... 22.40 — Концерт.

САГАН УЛАР

Мүнөөдэр республи... торнай үүлэтэйшэг ... Хойто аймагуудта, ... шадар зарим газарт... орохо. Баруун тээһэ... дын 5—9 метр хүсэ... һалхилха. Температу... 10, хойто аймагууд... градус дулаан. Улаан... һүниндөө 3—5 граду... тэн, үдэртөө 8—10 ... дулаан болохоор хүлэ...

Октябриин 7—8... публика доторнай ү... шэг байха. Хойто ай... та, мүн Байгал шадар ... газарта бага зэрэ... орохо. Баруун тээһэ... ханаар һалхилха. Те... тура һүниндөө дул... байха.

«БУУ ЗЭМЭТЭЙ»

Намартаа хандагайнууд нуурта ородог гэжэ ангуушадһаа дуулаад, нүхэрэйнгөө «Вихрь» гэжэ моторно онгосодо һуугаад, уһаар уруудаба гээшэб. Онгосо соомни таба һүрэдэг «Карабин», дурамбай, һүхэ, гүсэ гэхэ мэтэ ангуушанда хэрэгтэй зэбсэгүүд бии һааб даа.

Хүрэхэ газартаа хүрэжэ ерээд, онгосоёо түгэсэгтэ уяжархёод, буугаа үргэлэн, нуур тээшэ алхалбаб. Нуур тээһээ нугаһадай палшага наха абяан соностоно. Теэд хандагайда ошоһон хүн иимэ жэжэ амитаниие хэрэгсээнэгүйб, нугаһадшье намайе хүн гэжэ һананагүй хэбэртэй, тамарһан лэ зандаа тамаралдана.

Нуурай эрьедэхи һасхагар үшөөһэн соо отог бэлэн байба. Буугаа модондо түшүүлээд, дурамбайгаа гаргажа харасагааннаб. Амитай юумэн оршон тойрон харагданагүй.

«Үшөө эртэшэг ха юм даа» — гэжэ бодоод, орожо тамхилжа һуутараа, унташаһан байгааб. Һайн лэ зүүдэлбэ гээшэб. Нэгэ мэдэхэдээ, Улаан-Үдэ хотоёо ерээд, гудамжаар алхалнаб. Театр орохо гэжэ билетдэ зогсоноб.

Гэнтэ даарахадаа һэришэбэб. Газаа шэб харанхы. Үшөө зүүдэлжэ байна хаб гэжэ бодоод, нюдөө аршасагаан һуухадамни, нуур тээһээ «пүлд-палд» гэхэ абяан дуулдаба.

Одоошье хандагайнуудни палшаганалдашаба гэжэ бодоод, һэмээхэн буугаа абабаб.

Хараашалнаб. Юушье харагданагүй. Угайдхадаа һара үүлэнэй саана хоргодошоһон байба.

Шүдэнүүдни түшэгэнэлдөөд һаланагүй, гар хүлнүү дэйм һалганаха гээшэ аргагүй. Тиигэбэшье буугаа тэбэреэд, модоной саана абяа аниргүй зогсоноб.

Обёорон шагнахадамни, ара таладам нэгэ юумэн һаршаганана. «Баабгай гэжэ ойлгобоб, «фуш... фуш» гэхэ абяан дуулдаба. Хараһаар лэ байтарни, хаб хара юумэн дүтэлбэ. Буумни «пүүс» гэшэбэ. Хаб хара юумэмни модон соогуур муухай шангаар хашхараад гүйшэбэ, нуур сооһоо зантагар томо хандагайнууд гараад, газар доһолгон тэрьедэбэ.

Халагни халаг даа! Айһандаа, шагаангүй шабхаяа даражархиһан байба ха юм биб.

П. ИВАНОВ.

«СПОРТЛОТОГОЙ» сентябри... Уфа хотодо үнгэргэгдэһэн 27-... ражай дүнгүүдые Спортивна ло... главна управлени согсолбо. Н... зургаан номер таажа, 5.000 ... шүүгээ. Табан номер таагша... хүн) — 3.825 түхэриг, дүрбэ... таагшад (8.110) — 59 түхэриг, ... номер таагшад (163.442) — 3 ... шүүгээ.

27-дохи тиражай шүүбэри... риин 11-һээ ноябриин 10 бол... лэгдэхэ. «Спортлотогой» ээлж... раж октябриин 10-да Запорожье... үнгэргэгдэхэ.

(ТА...

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕ...

Манай адрес, телефонууд:

г. Улаан-Удэ, ул. 35. Телефоны: редактора 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секрет... — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сель... хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агита... 56-23, промышленности и строительства — 61.3... ветского строительства и быта — 69-58, культу... школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, ... мации — 34-05, общественная приёмная — 56-... шинное бюро — 57-63, фотолабораторная — 33-61.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР □ Н-02491. Заказ № ...